

Nytsz.: 208/754 MH 1.LTDD

sz. példány

Katonai Logisztika
(Anyagi-technikai Biztosítás)

1997/4.sz. 3.füzet

A MH Logisztikai Főigazgatóság belső kiadványa

**A NATO KOMPATIBILIS LOGISZTIKAI
RENDSZER KÉRDÉSEI**

(Tanulmány)

Németh-Baranyi-Farkas-Szilágyi

1997

A NATO KOMPATIBILIS LOGISZTIKAI RENDSZER KÉRDÉSEI

Tanulmány

Németh Ernő, Baranyi Ferenc, Farkas Zoltán, Szilágyi Tibor¹

Bevezető

Ma már a logisztika, mint fogalom újra térthódított a katonai szóhasználatban és úgy ítéljük meg, hogy használata széles körben elterjedt.

Mégis, ha megkérdeznénk mi is az a logisztika még mindig találkozánk olyan emberrel, akinek először biztos az az érzése támadna, mintha egy varázsló műsorának nézői között ülne, hiszen a logisztika szót már olyan sok összefüggésben használják, hogy valóban valamilyen varázslatos dologra lehetne gondolni.

Logisztikáról, mint filozófiai kategóriáról manapság már nemigen beszélünk, annál inkább **ipari, kereskedelmi, kórházi, üzemi, üzemgazdasági, katonai, raktározási, vállalati, üzleti, cég, szállítási logisztikáról, valamint nemzetközi logisztikáról.** A sort egészen a világűrlogisztikáig lehetne folytatni. Néha talán már kisértésbe is esünk, *hogy kijelentsük:* vizsgáljunk meg bármilyen tevékenységet, illesszük elé vagy mögé a LOGISZTIKA szót és már jellemeztük is a hozzátartozó logisztika-spektrumot.

Nincs egy évtizede sem annak, hogy a logisztikát nálunk nagyon nehéz volt elfogadtatni a katonatársadalommal, nem kevés ellenszenv, elutasítás után tudott mégis a mindennapi szóhasználat szintjére jutni. Számtalan tanulmány, értelmezés, megfogalmazás született a legkülön-

1 Dr. Németh Ernő alezredes, a hadtudomány kandidátusa, címzetes főiskolai docens, MH Közlekedési szolgálatfőnök-helyettes; Baranyi Ferenc alezredes, MH Logisztikai Főigazgatóság (LFI) Hadműveleti tervező osztályvezető; Farkas Zoltán alezredes, MH LFI Kiképzési és logisztikai együttműködési osztályvezető; Szilágyi Tibor őrnagy, HVK Logisztikai Főcsoportfőnökség, Logisztikai Tervező osztály szervező főtiszt

bőzőbb ismert és nem ismert, kevésbé elfogadott katonai, valamint polgári logisztikus tollából.

A most már bőségesen fellelhető irodalom alapján a "*kezdő hozzáértő*" bizony egyáltalán nincs könnyű helyzetben, mert az egységes értelmezés úgy ítéljük meg még várat magára.

Mi sem vállalkoztunk arra, hogy olyan tanulmányt állítsunk össze, amely a logisztika elméletét megfelelő alapokra helyezi és, hogy az általunk megfogalmazott kategóriák szentírásnak tekinthetők. **Mi arra tetünk, teszünk kísérletet e tanulmány összeállításával, hogy a Magyar Honvédségnél, annak anyagi-technikai szolgálatánál végbement átalakulás elemzésével, a NATO-hoz történő csatlakozás elősegítésének szándékával hozzájárulunk a Magyar Honvédség NATO kompatibilis logisztikai rendszere létrehozásával kapcsolatos elméleti és gyakorlati elképzelések kialakításához.**

Egy kis elméletieskedés!

Visszatérve a bevezető gondolatokhoz, az emberben jogosan felvetődik, hogy mire jó egyáltalán a logisztika? Az közismert és elfogadott, hogy a logisztikát a katonai utánpótlási feladatok megoldására használták már több évszázaddal ezelőtt, volt amikor hosszú időszakra elfelejtődött vagy burzsoá, kapitalista jelzővel illették és kivonult a katonák praktikájából is.

A nyugati világban a II. világháborút követő fellendülés együtt járt viszont a fogyasztók igényének növekedésével. Ez pedig ahhoz vezetett - miután megszűnt a fogyasztói javak hiánya - hogy főként a tömeggyártásban előállított termékek esetében a szükségletek individualizálódtak. Az ipari termékek iránti igények individualizálódása pedig az egész gazdaságra ösztönző erőként hat, függetlenül attól, hogy ezeket a termékeket belföldön gyártják, vagy külföldről importálják. Az iparban bekövetkezett változások hatására fellépő impulzusok megváltoztatják a kisipar, a kézműipar, a szolgáltatások és különösen a kereskedelem, illetve a közlekedés költség- és teljesítményszerkezetét is. Ebből erednek azok a jövedelmi hatások, amelyek befolyásolják a piaci, keresleti magatartást és amelyek visszacsatolásai megváltoztatják a különböző keretfeltételeket, ezáltal minden gazdálkodóra hatással lehetnek. **Ezt a folyamatot ésszerűen fogja át a logisztika.**

Rövid történelmi áttekintés.

Az 1600-as évek táján a logisztika konkrét, gyakorlati számolást jelentett az elméleti aritmetikával szemben. Később a formális, illetve a matematikai logika jelölésére használták, hogy elkülönítsék a hagyományos logikától. A logisztika szó azonban ebben az értelemben már nem él az általános nyelvhasználatban. A bizánci VI. Leontos császár (886-911) "logos" (=szó, értelem, számolás) értelemben használta a logisztikát a hadügyre vonatkozóan is, amikor azt írta, hogy a logisztika feladata "a hadsereg zsoldjának kifizetése, szakszerű felfegyverzése és felosztása, lőszerrel és hadi eszközökkel történő felszerelése, szükségleteinek időben és megfelelő módon való kielégítése, illetve a hadjárat minden egyes műveletének megfelelő előkészítése, azaz a hely és az idő meghatározása, a terep helyes felmérése a hadsereg mozgásának, valamint az ellenség ellenállóerejének szempontjából, és ezeknek a funkcióknak megfelelően a saját haderő mozgásának és felosztásának szabályozása és elrendelése."

A francia és orosz katonai szolgálatban álló *Antoine-Henri Jomini* tábornok is az 1873-ban Párizsban megjelenő "A harc művészet vázlat" című művében a logisztikát a katonák feladatainak kijelölésére vezette vissza, mert tudta, ahhoz, hogy a hadjárat sikerének érdekében a menetoszlopokat úgy vonultassa fel, hogy azok a hadszíntér döntő pontján találkozzanak precíz számításokra volt szükség.

Jomini elméletét azonban először nem Európában, hanem az Egyesült Államokban fogadták el és főleg a tengerészetnél használták fel, mégpedig a célból, hogy segítségével irányítsák az óceánon való amerikai jelenlétet.

Különösen az amerikai hadsereg II. világháború alatti utánpótlási problémái tették szükségessé, hogy a matematikai megoldásokat alkalmazták az utánpótláshoz kapcsolódó fuvarozási, rakodási és raktározási folyamatok során. Ennek egyik feltétele volt a számítástechnika fejlődése is.

A II. világháború után a világháború idején kidolgozott matematikai tervezési modelleket (szállítás- és útvonaltervezés, lineáris programozás) átültették civil területekre is. Az operációkutatás az 1950-es években terjedt el és azt a logisztikában a szükséglet felméréstől és a raktározástól

kezdve a termelés tervezésén át, az elosztás tervezéséig (telephely és szállítási kérdések) máig is használják.

Időközben különböző termelés-tervezési és irányítási elméletek nőttek ki a logisztikából, olyanok, mint a **Just in Time**, a problémák megoldásából kiutat ígérnek a **Computer Integrated Manufacturing (CIM)**, illetve a **Computer Integrated Logistics** rendszerek.

Mi is az a logisztika?

Ebből a rövid történelmi áttekintésből is talán kitűnik, hogy a **logisztika egy szemléletmód**, amely végül is mindenütt sikerhez vezet, ahol a teljesítés időben egymást követő folyamatainak egységként való felfogása gazdasági optimalást jelent.

A logisztika rendszerszemléletet jelent, amely a rendszert, mint zárt egészet a környezete közötti kapcsolatokkal ábrázolja. Ez azzal magyarázható, hogy az idő "*a rendszer sarokköve*" a logisztikában kritikus tényezőnek bizonyul. Az idő segítségével lehetségessé válik, hogy az értékelés komplexitását, amely a javak, információk és fizetések adott szervezeten belüli cserefolyamatában mutatkozik meg, ne úgy redukáljuk, hogy kijelöljük az egyes speciális funkciókat, hanem valamely más módon.

A szervezetek funkcióinak vizsgálata és optimalása a szervezeten belüli folyamat alapvető statikus szempontjának felel meg. Ez szorosan összekapcsolódó ok-okozati láncban nyilvánul meg, amely diszpozíció felépítésből, kivitelezésből és pénzügyi eszközök visszaáramlásából áll.

A katonai logisztika fogalma (változat)

Az elméletieskedés és a rövid történelmi áttekintés után úgy tűnik, meg kell kísérelnünk megfogalmazni azt, hogy mi mit is értünk a katonai logisztikán? Megítélésünk szerint a **katonai logisztika, a LOGISZTIKA azon speciális területe, amely az ellátási, kiszolgálási folyamatokkal, az azokhoz kapcsolódó anyagi, technikai, mozgatási (szállítási), elhelyezési és egyéb területen jelentkező biztosítási feladatokkal, valamint a velük összefüggő szervezeti kérdésekkel az optimális megoldás szem előtt tartásával foglalkozik.**(Háborúban kiegészülhet az egészségügyi biztosítás feladataival).

Az optimális feladatmegoldás olyan rendszerszemléletű gondolkodásmódot igényel, amely a katonai szervezeteket egyfajta nyílt rendszernek tekinti, amelyek a környezetükkel sokféle módon kapcsolatban állnak. A katonai logisztikának mint elméleti tudománynak egyik alapvető feladata a katonai szervezet és környezete közötti kölcsönös kapcsolat megfelelő ábrázolása.

Tanulmányunk a Magyar Honvédség logisztikai rendszerének kérdésével a NATO kompatibilitás tükrében foglalkozik. Ennek különböző szakmai területei (ágai) vannak és ezek helyzetének, lehetőségeinek, perspektíváinak elemzésén keresztül jutunk el a kompatibilitás (NATO elvárásoknak, követelményeknek való megfelelés) vizsgálatához, következtetések megfogalmazásához a megfelelés elérése érdekében. Dolgozatunkban elemezzük azokat a körülményeket, amelyek hatással vannak a NATO csatlakozás folyamatára, értékeljük azokat a lépéseket, amit eddig a Magyar Honvédség a kompatibilitás érdekében tett, foglalkozunk a NATO által támasztott követelményekkel ugyan úgy, mint az MH logisztikai kompatibilitásának lehetőségeivel. Végül következtetésekre jutunk és javaslatokat teszünk arra, hogy az MH-nál milyen lépések megtételére van szükség annak érdekében, hogy az MH-nál a NATO-val kompatibilis logisztikai rendszer létrejöhessen.

I. Fejezet

A NATO kompatibilitást befolyásoló főbb tényezők

Az 1990-es évek Európájának biztonsági helyzete

Az 1990-es évek fordulóját követően alapjaiban változott meg az európai, illetve a Magyarország számára lényeges biztonságpolitikai feltételrendszer. Az európai biztonsági rendszert egyfelől a biztonsági kihívások korábrinál jóval szélesebb skálája, másfelől a válaszáadás új lehetőségei jellemzik. A kontinentális méretű katonai összecsapás veszélye minimálisra csökkent, és megnyílt az út új, együttműködésre épülő intézmények és mechanizmusok kiépítése felé. A rendszer kulcsszava a **versengés/szembenállás** helyett az **együttműködés** lett.

Megkezdődött az Európai és Euró-atlanti biztonságpolitikai intézmények külső és belső adaptációs folyamata. Az EBESZ mint az egyetlen - több értelemben is - átfogó biztonsági szervezet kitüntetett szerepet

játszik a biztonsági vonzatú kérdések megvitatása, a konfliktusok korai előrejelzése és megelőzése, valamint a válságok kezelése területén. Az Európai Unió elmélyíti gazdasági és politikai integrációját, folyamatosan bővíti kapcsolatait az Unión kívüli államokkal, és megnyitja kapuját Közép- és Kelet-Európa felé. A NATO új típusú missziókkal bővíti feladatrendszerét, átalakítja katonai szervezetét, az Európai Unióval és a Nyugat-európai Unióval együttműködve megkezdte az európai biztonsági és védelmi identitás kialakítását és kiterjeszti tagságát a demokratikus átalakulásban legmesszebbre jutott közép- és kelet-európai államokra.

Európa új korszaka ugyanakkor számos problémától és kockázattól terhes. *Új típusú biztonsági kihívások jelentek meg:* az emberi jogok tömeges megsértése, agresszív ideológiák jelentkezése, a nacionalizmus, a sovinizmus, a rasszizmus és az idegengyűlölet különböző megnyilvánulásainak térhódítása, és az ezekből fakadó konfliktusok elszaporodása, az ellentmondásos gazdasági fejlődés nyomán létrejött egyenlőtlenségek és társadalmi feszültségek erősödése, valamint a tömeges migráció. Egyre fenyegetőbb probléma a tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközök, valamint a nukleáris technológiák proliferációjának² lehetősége. Terjednek a szervezett, határokon is átnyúló bűnözés és a terrorizmus különböző formái. *A legfőbb fenyegetés a fenti tényezőkől eredő bizonytalanság és instabilitás lett.*

A hidegháborús korszak lezárultával reális lehetőséggé vált a helyi konfliktusok erőszakos eszközökkel való megvívása helyi háborúk, illetve háborús szintet el nem érő fegyveres összecsapások formájában. Az európai fegyveres konfliktusokban *új jelenségekkel is találkozhatunk:* az államok elvesztik az erőszakszervezetek feletti monopóliumukat; nem-állami szereplők juthatnak meghatározó szerephez; nincsenek hagyományos értelemben vett hadviselő felek; nem tartják be a hadviselés szabályait; nehéz különbséget tenni katonai tevékenység és erőszakos bűnözés, államok közötti és államon belüli konfliktusok, agresszió és represszió³ között.

2 proliferáció = szaporodás, növekedés, sarjadzás

3 represszió = elnyomás, elfojtás, megtorlás

Az új típusú katonai konfliktusok átfogóbbak (egyre több a civil áldozat), kevésbé egyértelműek ("nincs" agresszor, nincsenek győztesek és vesztesek), pusztítóbbak (nagyobb az általuk okozott járulékos pusztítás) és "végeredményük" bizonytalan (nincs egyértelmű végállapot).

Magyarország biztonsági helyzete

A NATO kibővítése növeli a stabilitást Magyarország közvetlen környezetében és már a teljes jogú tagság elnyerése előtt pozitív hatást gyakorol hazánk biztonságára. A bővítés új lehetőségeket nyit a Békepartnerség programja előtt, amely a kapcsolatok további mélyítése és szélesítése révén erősíti mind a Szövetség tagjai, mind a kívülállók biztonságát.

Magyarország és szomszédai viszonyában az elmúlt néhány évben jelentős, pozitív hatású fejlemények következtek be, s a közös érdekeken alapuló együttműködés dinamikus fejlődést mutat. A Magyar Köztársaságot belátható időn belül sem a szomszédai részéről ellene indított háború, sem a háborúba sodródás veszélye nem fenyegeti. Biztonságpolitikai szempontból döntő fontosságú, hogy a még megoldatlan problémáknak nincs katonai vetülete, s környezetünkben egyetlen országnak sem fűződik politikai érdeke ahhoz, hogy e problémákat fegyveres úton kísérelje meg rendezni.

A hazánkat közvetlenül is érintő délszláv válság katonai aspektusai - a NATO aktív szerepvállalásának nyomán - rendeződtek. A SFOR jelenléte a régióban egyértelműen növeli a térség stabilitását és biztonságát. A politikai rendezési folyamat eredményeként a konfliktus kiújulásának lehetősége - és áttérjedésének veszélye - lassan, de folyamatosan csökken. A délszláv térségre elfogadott leszerelési, bizalom- és biztonsággerősítő megállapodások végrehajtása várhatóan már középtávon érezhető kedvező hatását az egész régió biztonságára nézve.

A fegyveres erők várható feladatai

A fegyveres erőkre - ezen belül a Magyar Honvédségre - az új középtávú időszakban is az alkotmányban és a honvédelmi törvényben meghatározott feladatok hárulnak, de ezek közül várhatóan *az alábbi feladatrendszer bír majd kiemelt jelentőséggel:*

a.) Az ország területének, szuverenitásának, lakosságának, anyagi javainak és demokratikus intézményeinek védelme.

Ez a Magyar Honvédség fő feladata, amelyet várhatóan kedvező biztonsági környezetben, a NATO-val egyre szorosabbá váló együttműködés viszonyai között (majd pedig a Szövetség tagjaként) kell teljesítenie. Az új és átalakuló biztonsági kockázatok tükrében a haderő képességeinek és felkészültségének nemcsak a tőle háborúban és minősített időszakban elvárt védelemre, hanem a békeidőszakban váratlanul vagy rövid előrejelzést követően kialakuló helyzetekre is ki kell terjednie. Ilyenformán a haderő felkészültségét és reagálóképességét úgy szükséges fejleszteni, hogy az biztosítsa a legmagasabb készenlétű egységek rövid (2-3 napos) felkészülés utáni bevetetőségét az országban úgy a válságkezelés katonai jellegű feladatainak ellátása, mint az előálló katasztrófahelyzetek felszámolása és következményeinek enyhítése érdekében.

A várhatóan bekövetkező NATO-tagságunk és az abból fakadó feladatok előre jelezhetően további korrekciókat követelnek majd az alapfeladat ellátására való felkészülésben és tervezésben.

b.) Közös védelem - a Washingtoni Szerződés V. cikkeje alapján - **perspektivikus feladatként jelentkezik a magyar részvétel a NATO kollektív védelmi erőfeszítéseiben, így hozzájárulás más szövetséges állam védelméhez és az együttműködési képesség kialakítása Magyarország közös védelmében.**

A csatlakozást követően kiterjed majd Magyarországra a tagságból eredő valamennyi jog és kötelezettség, így a Washingtoni Szerződés V. cikkeje is. A fenti rendelkezésből eredően Magyarországnak rendelkeznie kell saját védelméhez olyan erőkkel, amelyek képesek az ország védelmével kapcsolatos feladatok végrehajtására, valamint olyan **infrastruktúrával**, amely alkalmas a segítségünkre érkező NATO-erők **befogadására és támogatására**. Ezen túlmenően olyan erőkre is szükség van,

amelyek képesek hasonló módon támogatást nyújtani egy másik NATO országot ért támadás elhárítására.

A NATO kollektív védelmi erőfeszítéseiben való részvételre felkészülésünket a Magyar Honvédség feladatai szerves részének kell tekintenünk.

c.) Részvétel a nemzetközi szervezetek vezetésével zajló válságkezelésben, béketámogató műveletekben és humanitárius segítségnyújtási akciókban.

A katonai erő szerepe a nemzetközi válságkezelésben jelentősen felértékelődött. Korábban kizárólag a válságkezelés utolsó eszközeként tartották számon, újabban azonban - amellett, hogy továbbra is végső garanciaként szolgál -, a legváltozatosabb körülmények között vehető igénybe mint a konfliktuskezelés egyéb eszközeit támogató/kiegészítő eszköz.

A Magyar Honvédségnek a jövőt illetően készen kell állnia arra, hogy - politikai döntést követően - békében meglévő egységei bázisán akár rendkívül rövid határidőn (3-14 napon) belül is képes legyen felállítani, felszerelni és kiküldeni, majd a továbbiakban fenntartani és ellátni egy vagy több olyan kontingenst, amely mérete, struktúrája, képességei és felkészültsége alapján alkalmas arra, hogy részt vegyen többnemzetiségű válságkezelő, béketámogató vagy humanitárius segítségnyújtó missziókban.

Mindkét haderőnemnél mielőbb célszerű lesz kialakítani azokat a magas készenléti egységeket, amelyekből az esetleges békemissziókra megfelelően felkészített és felszerelt kontingens kijelölhető. A kontingens személyi váltását lehetőleg az adott egységből, harcértéke és képességei fenntartását a Magyar Honvédség készleteiből, azok utánszállítását szintén saját erőinkkel szükséges biztosítani.

A csapatkontingens kiküldése mellett vezető-irányító szervek (parancsnokságok és törzsek) kijelölésére is *igényjelentkezhet*: a dandár- (repülő-ezred) és zászlóalj- (repülőszázad) törzsek felkészítése menetében ki kell alakítani azok képességét többnemzetiségű összhaderőnemi harci kötelékekben (CJTF) való működésre.

E feladatokban való részvételünkre irányadónak tekintendő, hogy célszerű fenntartanunk, illetve továbbfejlesztenünk képességeinket azon a területeken, ahol már bizonyítottunk, értékes tapasztalatokkal bírnunk és amely területeken összehasonlítható előnyökkel rendelkezünk más országokhoz képest (pl. **műszaki, egészségügyi és szállítási feladatok**). Mindazonáltal - az alábbiakban részletezett közös védelmi feladatokra való felkészüléssel és a CJTF kötelekek előre nem jelezhető, mindig feladathoz szabott, tehát változó összetételéből adódó kihívással összhangban - az ilyen feladatokra felkészítendő erők és eszközök köre nem szűkíthető le műszaki és egészségügyi egységekre, szállítási képességekre (az a Honvédség "féloldalasságát" okozná), mindkét haderőnemenél összefegyvernemi képességek létrehozását célszerű célul kitűzni.

Milyen képességekkel rendelkezzen a Magyar Honvédség?

Összhangban a biztonságpolitikai és a honvédelmi alapelvekkel, a Magyar Köztársaságnak békében olyan haderővel kell rendelkeznie, amely hihetővé teszi szándékát szuverenitása megvédésére, hatékony visszatartó erőt testesít meg, képes a számításba vehető veszélyeknek az elégséges védelem elve szerint alkalmazott erőkkel történő elhárítására, az alacsony intenzitású konfliktusok megoldására (nem háborús műveletek végrehajtására) és mozgósítás útján alkalmassá válik háborús feladatai teljesítésére.

Ezen követelmények alapján a honvédségnek ki kell alakítania, fenn kell tartania és szükség esetén növelnie (aktivizálnia) kell az ország védelmét szolgáló hadműveletek képességét, illetve a NATO/NYEU vezetésű válságkezelő, illetve az ENSZ/EBESZ mandátum alapján folytatott tevékenységhez való hozzájárulás képességét.

A Magyar Köztársaság teljes jogú csatlakozása a NATO-hoz már középtávon lehetséges, ezért (az átmeneti időszakra fennálló feladatként) meg kell teremteni annak a feltételeit, hogy a Magyar Honvédség egy meghatározott üttképes része a közös védelem érdekében a NATO rendelkezésére bocsátható legyen. A felajánlásra kerülő egységeknek képesnek kell lenniük a NATO erőivel való teljes együttműködésre.

A Magyar Honvédség átalakítását a fentieknek megfelelően úgy célszerű tervezni, hogy egyrészt a haderő megőrizze védelmi képességét és a NATO követelményeknek is egyre növekvő mértékben megfeleljen,

másrészt fenntartási, fejlesztési igényei összhangban maradjanak az ország teherbíró képességével.

Az ország gazdasági helyzetének prognosztizálása

Az elmúlt időszak stabilizációs eredményei, a gazdaságban megindult szerény mértékű javulás alapján a következő évekre a nemzetgazdaság teljesítményének - ezzel együtt a GDP-nek - növekedése valószínű.

Az 1998–2000. közötti gazdaságpolitika fő irányairól 1997. május 20-án készült kormány-előterjesztés a GDP várható alakulását 1997-re 8 000–8 500; 1998-ra 9 300–9 400; 1999-re 10 600–10 700; 2000-re pedig 12 000–12 100 Mrd Ft-ra prognosztizálja.

A 2000-ig szóló gazdaságpolitikai célkitűzések kormány szintű kialakítása jelenleg folyik. A célkitűzéseknek megfelelő gazdaságpolitikai háttér; a főbb paraméterek - köztük a védelmi tárca részesedésének - alakulása alapvetően determinálja a honvédség előtt álló célkitűzések megvalósításának feltételeit.

A lehetőségek megállapítása, a feladatok megvalósításához biztosítható erőforrások pontos számbavétele viszont csak a kormányzati döntések meghozatalakor (azok ismeretében) végezhető el. *Az eddig kapott előrejelzések alapján valószínűsíthető, hogy 1998-ban a honvédség a reális szükségleteinél lényegesen alacsonyabb költségvetési keretre számíthat. Ennek következtében a fenntartási feszültségek erősödésével, rendkívül visszafogott működéssel, erőteljes szelekcióval lesz képes feladatait ellátni.*

A katonai vezetés meggyőződéssel képviseli azt az álláspontot, hogy a honvédség finanszírozását, annak mértékét garantáló politikai döntéssel - még a részletes tervezés végrehajtása előtt - szükséges megállapítani! Ellenkező esetben az 1998-2001 közötti időszak terve nem épülhet reális alapokra, megvalósítása kérdésessé válik. Ebben az esetben ismételen szembe kell nézni mindazon káros következményekkel, amelyek a most folyó átalakítási szakasz megtervezése, végrehajtása során jelentkeztek. Ezek viszont az ország politikai céljait, benne a biztonságpolitikai célkitűzéseket sem szolgálják, mivel fenntartják a folyamatos bizonytalanságot a honvédelem területén.

A logisztikai biztosítás helyzete a Magyar Honvédségnél

A haditechnikai eszközök mennyisége lényegében elegendő a honvédség feladatainak ellátásához. A szárazföldi csapatoknál az új eszközök rendszerbe állításával (BTR-80, T-72) javult a technika hadrafoghatósága, viszont a folyamatosan elmaradó javítások és felújítások miatt továbbra sem mérséklődött az eszközpark állapotának romlása. Az évek során elhalasztott fejlesztések, beszerzések, valamint a békeellátás folyamatosságának biztosítása érdekében "beforgatott" szakanyagok, készletek hiánya némileg növekedett és a nemzetgazdasági tartalékoktól való függőségünk tovább erősödött.

A honvédség objektumai megőrizték működőképességüket, megkezdődött az infrastruktúra fejlesztése és az ingatlan-fenntartási rendszer átalakítása. A folyamatban lévő beruházások a pénzügyi lehetőségek függvényében folytatódtak.

A korábbi évek során egyre fokozódó gazdálkodási nehézségek 1997-ben elérték, egyes ágazatok területén pedig már túlhaladták a belső eszközökkel való kezelhetőség határát. Az MH részére meghatározott feladatok csak számos szükségesnek ítélt lépés elhagyásával, a követelmények szintjének csökkentésével, a kitűzött célokkal sokszor szembenálló kompromisszumos megoldások alkalmazásával lehetett előkészíteni és megvalósítani.

Változó színvonalon, de biztosított a személyi állomány ellátása, járandóságainak kiadása, a technikai eszközök meghatározott részének korlátozott mértékű üzemeltetése, az átcsoportosítások költségfedezete, az új szervezetek létrehozása, készleteik átstrukturálása, a csapat- és a központi logisztikai szervezetek működése.

A leírtakból egyértelműen kitűnik - ami végül is közismert -, hogy az elmúlt években jelentősen megváltozott biztonsági környezetünk. A politikai és az állami vezetés jövőbeni biztonságunk zálogát a NATO-hoz való csatlakozásban látja.

A Magyar Honvédség a folyamatos alulfinanszírozás miatt fontos területeken elmaradt beruházás és fejlesztés ellenére megőrizte működőképességét, az állandó átalakulás mellett képes megfelelni az új kihívásoknak, a NATO tagság esetén a tőle elvárható feladatok teljesítésének.

A NATO által megjelölt feladatoknak való megfelelés fontos területe a **logisztikai kompatibilitás**. Ezért a további fejezetekben ennek jegyében, a NATO kompatibilitás érdekében eddig végbement folyamatok széleskörű elemzésével vizsgáljuk a logisztikai rendszer kérdéseit.

II. Fejezet

A NATO kompatibilitás érdekében megtett lépések, folyamatok eddigi tapasztalatai a Magyar Honvédségnél

1.) PfP/PARP folyamatból levont következtetések, közös gyakorlatok tapasztalatai

A NATO állam és kormányfők 1994. január 10-11-én tartott találkozásán előterjesztett felhívás értelmében az Észak-atlanti Szövetség tagállamai és a PfP keretdokumentumot aláíró más államok azzal a szándékkal, hogy az őket összefűző politikai és katonai szálakat erősítsék és ezzel is hozzájáruljanak az Észak-atlanti térség biztonságának növeléséhez az Észak-atlanti Együttműködési Tanács (NACC) keretei között létrehozták a **Partnerséget a békéért**.

Ez a partnerség annak a közös meggyőződésnek a kifejezése, hogy az európai és atlanti térség stabilitása és biztonsága csak együttműködéssel és együttes fellépéssel biztosítható. Az aláíró államok megerősítik elkötelezettségüket, hogy jóhiszeműen betartják az ENSZ alapokmányában megfogalmazott kötelezettségeket, és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának elveit; *nevezetesen*: tartózkodnak attól, hogy bármely állam területi épségével vagy politikai függetlenségével szemben fenyegetést vagy erőszakot alkalmazzanak, tiszteletben tartják a meglévő határokat és a vitás kérdéseket békés úton rendezik.

Az együttműködés az alábbi fő területekre terjed ki:

a.) a nemzeti védelem tervezési és költségvetési folyamatai áttekinthetőségének elősegítése;

b.) a védelmi erők demokratikus irányításának biztosítása;

c.) a képesség és készség fenntartása annak érdekében, hogy alkotmányos szempontoktól függően hozzájáruljanak az ENSZ fennhatósága és/vagy az EBESZ hatáskörébe tartozó műveletekhez;

d.) együttműködési katonai kapcsolatok kialakítása a NATO-val, a közös tervezés, oktatás és gyakorlatok céljából, annak érdekében, hogy alkalmasabbakká váljanak különféle missziók végrehajtására a békefenntartás, a kutatás és mentés, a humanitárius tevékenységek és más területeken.

A közép és kelet-európai országokban lezajlott demokratikus átalakulás által eredményezett változások nyithattak teret olyan nagy horde-rejű kezdeményezéseknek, mint a Pfp/PARP, amely keretén belül a nemzeti keretek között tett védelmi erőfeszítéseket egyre inkább felváltja a nemzetközi együttműködés, a biztonság és a védelem területén is. Ezért biztonságot erősítő tényezőnek tekintjük a Pfp/PARP kezdeményezésekben való részvételt.

Magyarország külpolitikájában két fő cselekvési irányt tűzött maga elé, nevezetesen az Euro-Atlanti integráció megvalósítását és fenntartását és a határon túli magyarság támogatását. A honvédelmi tárca Euro-Atlanti kapcsolat rendszerének legfőbb keretét a Pfp/PARP program alkotja, amely kapcsolatrendszerben a legfontosabb irányt természetesen a NATO-val kialakított együttműködés jelenti. Ennek oka az, hogy ennek a politikai katonai szervezetnek az eszméi, célkitűzései és működési formái felelnek meg a Magyar Köztársaság céljainak és történelmi hagyományainak, valamint, hogy a tagországok által vallott értékeket teljes mértékben osztja Magyarország.

Ezenkívül el nem hanyagolható integrációs jelentőséggel bír a multilaterális kapcsolatrendszer **két fontos eleme a békefenntartás és a fegyverzet ellenőrzés is**. A válságkezelésben és konfliktusok megelőzésében, kezelésében való részvételünk azt célozza, hogy a biztonságunkat közvetve vagy közvetlenül fenyegető válságok esetén a gyors és széleskörű elrettentéshez, a megelőző rendszabályok foganatosításához érdekeinknek és lehetőségeinknek megfelelően hozzájáruljunk. A békepartnerség ebben a folyamatban rendkívül jelentős szerepet játszik. Rugalmassága, működési rendje és az általa kapott lehetőségek biztosítják a partner országok számára, hogy igényeiknek, érdekeiknek és lehetőségeiknek megfelelően csatlakozzanak a partnerséghez. Magyarország lehetősége-

ivel és adottságaival összhangban résztvesz a békepartnerség munkájában, amit a NATO-tagga érés egyik legfontosabb területének tekint. Ezért politikájában épít rá és egyéb körülményei függvényében aktív részt vállal benne. A NATO csatlakozáson kívül a program nagy segítséget nyújt abban, hogy a nemzetközi politikai - katonai - biztonsági környezet változásainak tükrében a Magyar Honvédség meghatározza az ennek a megújult biztonsági felépítménynek megfelelő képességeit.

Konkrétan körvonalazható fenyegetés hiányában a haderőfejlesztésre vonatkozó követelmények kialakítása során kiinduló alapként azokra a képességekre kell támaszkodnunk, amelyek birtokában a kockázatok ellensúlyozhatók. **Következésképp a csapatok alkalmazását is új hadműveleti és logisztikai támogató koncepcióra kell alapoznunk.** Ennek a megelőző statikussal szemben lehetővé kell tennie a veszélyeztettség időben történő felfedését, a fő védőerők gyors mozgósítását, összekovácsolását, majd a támadó csoportosítással szembeni veszélyeztetett hadműveleti irányban egy mozgékony ellencsoportosítás gyors kialakítását és a haderőnemek szoros, együttes alkalmazásával a támadó képességeinek felőrlését, a konfliktus mielőbbi befejezését.

A megváltozott globális biztonsági felépítmény ugyanakkor azt jelzi előre, hogy környezetünkben lezajló vagy egy hazánk ellen irányuló várhatóan a háborús küszöböt át nem lépő fenyegetés nemcsak hazánk biztonságát fenyegeti. A kihívásokra nem utolsó sorban azért, mert globális méretekben és átfogó hatásmechanizmusokon keresztül jelentkeznek, Magyarország egyedül elszigetelten nem képes hatásos választ adni. Egy stabilabb környezet megteremtése és a konfliktus források csökkentése, de az ország közvetlen védelmének érdekében is szövetségesekre kell támaszkodnunk, hatékonyan részt kell, hogy vállaljunk a nemzetközi erőfeszítésekben. Katonai stratégiánknak tehát nemzetközi együttműködésen alapulónak kell lennie. Az ország védelme hatékonyan úgy biztosítható - erőforrásaink, lehetőségeink és képességeink által behatárolt területeken mozogva - hogy egy olyan szövetségi rendszer teljes jogú tagjaivá válunk, amely a megváltozott méretű és természetű globális biztonsági fenyegetettségű környezetben is garantálhatja hazánk, illetve saját átfogó biztonságát.

A fent említett okok alapján "az új idők hozta változások fényében" a békepartnerségi programot Magyarország az új Európai - ezen túlmenően a globális - biztonsági felépítmény fontos és tartós elemének tekin-

tette. Ennek megfelelően az elsők között csatlakoztunk a Pfp kezdeményezéshez, és az azóta eltelt időszak megerősítette, hogy a program a megváltozott biztonsági környezetben leghatékonyabb eszköze a béke és stabilitás előmozdításának.

Miután a Pfp/PARP/NATO tevékenységekben való részvétel állami prioritás Magyarországon, a végrehajtásnak gyakorlatilag nincsenek alkotmányos és jogi korlátai. A tevékenységekben való részvétel, a pénzügyi felügyeletet és a beszámolást illetően természetesen vannak szabályozások, melyek elveit és rendjét országgyűlési határozatok, kormánydöntések és miniszteri utasítások tartalmazzák és amelyek tükrözik a hadsereg feletti civil ellenőrzés hatásrendszerét és egyre hatékonyabb működését. Az éves Egyéni Partnerségi Programot a kormány minden évben a Parlament elé köteles jóváhagyásra beterjeszteni. Az ésszerűség határain belül és a prioritásoknak megfelelően törekszünk minél több programban résztvenni. A NATO/Pfp gyakorlatokon illetve a kapcsolódó rendezvényeken a részvétel elsődleges szempontja a programok egymásra épülése és a részvétel szintjének megőrzése, illetve lehetőség szerinti növelése.

A békepartnerséget hangsúlyozottan nem alkalmi feladatnak tekintjük, hanem a haderő átalakítása, korszerűsítése, új kihívásoknak való megfeleltetése egyik fontos eszközének. A Pfp Felajánlási Dokumentumában a programban való részvételre a Magyar Köztársaság elveikben az egész fegyveres erejét felkínálta. Ennek megfelelően a Pfp/PARP feladatok végrehajtása beépült a fegyveres erők mindennapos kiképzésébe és tevékenységébe ami azt is jelenti, hogy a Pfp/PARP feladatokért ugyanazon katonai vezető szervek, parancsnokságok és törzsek a felelősök, amelyek a hadsereg reformját és folyamatos felkészítését irányítják.

A Magyar Honvédség sikerrel hajtotta végre a Pfp-ben, illetve a PARP I. ciklusában vállalt feladatait. Az Egyéni Partnerségi Programban, illetve a PARP feladattervben vállalt feladatok egymásra épülve mind jelentősebb erő és eszköz bevonása mellett segítik elő az interoperabilitási célkitűzések elérését, valamint a Magyar Honvédség növekvő hányadának NATO interoperabilitása megteremtését.

A végrehajtott feladatok az alábbi területeken járultak hozzá a fő célkitűzések megvalósításához:

a.) A polgári és demokratikus ellenőrzés feltételrendszere, a jogi harmonizáció kialakítása.

b.) A védelmi tervezés átláthatósága.

c.) A leszerelési, proliferációs kérdések szakszerű kezelése.

d.) A katonai tervezés és a költségvetés átláthatóságának megteremtése.

e.) A szellemi kompatibilitás megteremtése

- nyelvi
- haderő tervezési - metodológiai
- doktrinális
- alkalmazásbéli.

f.) A technikai kompatibilitás

- vezetési rendszerek
- kommunikációs és informatikai rendszerek
- légtér ellenőrzési rendszerek
- logisztikai támogató rendszerek
- szabványosítás
- a konkrét együttműködés támasztotta közvetlen és sürgős megoldást igénylő feladatok. (IFOR/SFOR, tranzitálás, stb.).

A fent felsorolt célkitűzések megvalósításának alapvető fórumai a különböző szemináriumok, szakmai konzultációk, work-shopok, tanfolyamok és a gyakorlatok különböző formái (törzsvezetési, számítógéppel támogatott, terepen lefolytatott, csapatok bevonásával végrehajtott stb.).

A különböző tanfolyamokon, konzultációkon, a képzés és az információ csere egyéb fórumain való *részvételünk céljai a következők voltak:*

a.) A szellemi és technikai kompatibilitás megfelelő és stabil hátterének biztosítása.

b.) Az alkalmazási, eljárásbeli és szabványosítási intézményrendszerek hazai megfelelőinek megteremtése.

c.) Az Euró-atlanti integrációs folyamatok, ezen belül kiemelten a NATO csatlakozás mind teljesebb körű szellemi hátterének biztosítása.

d.) Az a-tól c. pontban felsorolt feladatok és célkitűzések szükség-szerűsége népszerűsítése és elfogadtatása a magyar társadalom mind szélesebb rétegeivel.

A Pfp/PARP együttműködés következő fontos elemei a gyakorlatok. 1996-ban 17 NATO/Pfp és 7 "Partnerségi szellemiségű" gyakorlaton vettünk részt. 1997-ben az előbb említett rendszerű gyakorlatok száma várhatóan meghaladja a 35-öt.

A Pfp/PARP folyamatban a multilaterális és bilaterális kapcsolati rendszer alakult ki, a NATO tagországok, illetve a szomszédos nem NATO tagországok között.

A folyamatban több típusú együttműködésre került sor:

- így részvétel a NATO által levezetésre kerülő különböző törzsgyakorlatokon az MH vezető- és kidolgozói állományával;

- a feladatra kijelölt 25.g.dd., 62.g.dd., 88.gy.re.z., 87. Bakony harci hel. e., 24.fe.z., dd. törzseinek bevonása, illetve korlátozott nagyságú kontingens gyakorlaton történő részvétele;

- közös fejlesztési feladatok (pld. légi kutató-mentő helikopterek kialakítása);

- különböző szintű nyelvtanfolyamokon történő részvétel (beiskolázás vagy pályázat útján);

- a NATO nemzetközi katonai vezérkar fontosabb beosztású tábornokai és tisztjei által tartott tájékoztatókon történő részvétel;

- a NATO STANAG-ok, kiadványok, szabályzatok, doktrinák, a HVK Euró-Atlanti Integrációs Munkacsoport által történő lefordítás utáni feldolgozása;

- NATO orientációs felkészítés különböző szinteken történő végrehajtása, ennek keretében az amerikai tiszéri bázis, illetve az Északi dd. pécsi objektumának megtekintése.

A PFP/PARP folyamatban a fő hangsúlyt a NATO STANAG-ok és vezetési, tervezési eljárások, módszerek megismerésére fordított az állomány.

A folyamatban elsődlegességet kapott a kommunikáció feltételeinek megteremtése, mely alapvetően az angol, mint meghatározó nyelvoktatás felfuttatását, és a híradó rendszerek pénzkeretek által meghatározott közelítését jelentette a NATO rendszerekhez.

A különböző szintű gyakorlatok, törzsfoglalkozások és felkészítést célzó egyéb rendezvények jól szolgálták az új rendszer megismerését. A kijelölt parancsnokságok, törzsek alkalmassá váltak az azonos szintű parancsnokságokkal, törzsekkel történő közös tevékenység végrehajtására.

A béke tervező tevékenység gyökeresen megváltozott. Az előző időszak tervezési struktúrája, módszere átalakult. Bevezetésre került a gördülő tervezés módszere, amely nagyobb előrelátást biztosít a vezetők számára a feladatrendszerekben, s ciklusonként lehetőséget teremt a folyamatosság fenntartására. A gördülő tervezési rendszer biztosítja a feladatok előre- és átláthatóságát, megbízhatóbbá teszi a költségvetés tervezését, így jobban igazítható a feladat és költség összhangja a rendelkezésre álló költségvetési támogatáson belül.

A közös felkészítési, kiképzési rendezvények, gyakorlatok folyamatában összefegyvernemi, fegyvernemi és szakcsapat szinten, közeledtek egymáshoz az elvek és módszerek. A magyar résztvevők megismerték és hasznosították a NATO módszereket.

Ezen folyamatban kiemelkedő helyet kapott a "béke feladatok"-ra történő felkészülés. Ezek alapvetően a béketeremtő, békefenntartó és humanitárius segély műveletek tervezésének, szervezésének és kis részben (IFOR, SFOR) végrehajtásának megvalósulását jelentették.

Az állomány megismerte a logisztikai és logisztikai támogatás elveit, úgy a NATO, mint USA ellátási rendszerét, ellátási osztályokat.

Ezek tartalmában, módszerében lényegesen eltérő vonásokat tartalmaznak. Míg a Magyar Honvédségben az ágazati ellátási rendszer és felelősség érvényesül, addig az általunk megismert rendszerek integráltak, funkciók szerint szerveződnek. A módszerbeli eljárásoknál lényeges vonás, hogy a civil szférára sokkal nagyobb mértékben támaszkodnak, mint az MH-ban. Természetesen ennek hosszabb távra visszatekintő hagyománya van.

A tapasztalatok azt igazolták, hogy eltérő rendszerek egymás melletti működése nem zavarja az ellátást, a szükségletek kielégítésére negatív hatással nincs. Ezt azért is ki lehet jelenteni, mert egy közös összhaderőnemi harci kötelékben alkalmazott magyar kontingens szükségleteinek kielégítése nemzeti feladat marad továbbra is. Egy úgynevezett "koalíciós" harci kötelék alkalmazása esetén a jog- és hatáskörök precíz megfogalmazása, elkülönítése és a felelősség egyértelmű szabályozása elősegíti az ellátási feladatok elvekben rögzített tervezését, szervezését és végrehajtását.

A gyakorlatok további tapasztalata, melyeket a felkészítési rendszereken, kiemelten a "DELTA-97" gyakorlaton résztvevők körében alkalmaztunk, az **a vezetési rendszer belső struktúrájának átalakítása** jelentette.

J-G-S blokkok összetételében és rangsorolásában meghatározó szerepet a humán szféra jelenti. Ez a logisztikai biztosítás belső tartalmi átalakítását is feltételezi. Példának említenénk, hogy csoport szinten a mozgósítási feladat és az egészségügyi biztosítás az S-1 blokkban, míg a logisztikai biztosítás az S-4 blokkban helyezkedik el, így a nálunk együtt kezelt anyagi-technikai biztosítás egyik területe az egészségügyi biztosítás más tervező blokkokban van.

Az MH csapatai további felkészítésében - a teljesség igénye nélkül megfogalmazott tapasztalatokat figyelembe véve - egy folyamat képzelhető el. A nyelvi nehézségeket át kell hidalni, a híradásban az informatikában meg kell teremteni a kompatibilitást, majd ezzel párhuzamosan a parancsnoki döntési folyamat átalakítását, az új rendszer elsajátítását, begyakorlását szükséges végrehajtani.

A felkészítés folyamatában nemcsak a béke állományra, hanem a lebiztosított tartalékos parancsnoki állományra is gondolni kell, melynek módszerét, a felkészítés tematikáját nagy gondossággal szükséges előkészíteni.

A közös gyakorlatok tapasztalatai:

a.) a parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatok a NATO Több Nemzetiségű Összhaderőnemi Harci Kötelék (CJTF) koncepciójának megismerését és a különböző szintű parancsnokságok törzseiben végzett törzsmunkában szükséges jártasságok megszerzését célozták. Ugyanakkor ezek a gyakorlatok szolgáltatnak fórumot az IFOR/SFOR tevékenységek során szerzett tapasztalatok feldolgozásának, a gyakorlatba történő átültetésüknek és bizonyos fokig kutatási színteret is biztosítanak. A fent említett természetű gyakorlatokon szerzett tapasztalataink fényében megállapítható, hogy a magyar résztvevő állomány rendelkezik mindazokkal az alapokkal, amelyek birtokában képes az új struktúrák működésének elvi és gyakorlati elsajátítására, képes a megszerzett ismeretek adaptálására a fennálló magyar haderő struktúra működtetésében, illetve továbbfejlesztésében és nem utolsósorban alkalmas arra, hogy kölcsönösségi alapon résztvegyen a doktrinák, koncepciók és eljárások továbbfejlesztésében. Ezek a gyakorlatok bebizonyították, hogy a hivatásos állomány bevont tagjai igény szerint képesek a NATO meglévő és a jövőben létrehozásra kerülő vezetési struktúrájában az eredményes munkavégzésre, valamint képesek tudásuk átadására, mellyel a hazai nevelésű, szellemiségű és egyszerre *"Euro és Magyar konform"* utánpótlás kinevelését biztosíthatják.

b.) A levezetésre került speciális területekre koncentráló (békefenntartói, híradó, légierő, logisztikai) gyakorlatok elé kitzűzött elvárásaink és céljaink sokkal konkrétabbak, a gyakorlati élet kihívásaihoz, a mindennapok kiképzési és felkészítési feladataihoz kapcsolódnak. Ez azt jelenti, hogy ezeken a gyakorlatokon az együttműködés és az alkalmazás

azon leszűkített területei kerülnek begyakorlásra, illetve képezik a vizsgálat tárgyát, melyek egy részről napjaink időszerű problémáinak kezeléséhez (béketámogató (had)műveletek, katasztrófa elhárítás, kutatás-mentés, bűnözés elleni harc, stb) nyújtanak gyakorlati, együttműködési és probléma feltárási fórumokat, másrészt elősegítik a haderő fejlesztés várható irányainak meghatározását, illetve a már eldöntött folyamatok és feladatok teljesítettségi fokának felmérését. (IO. célkitűzések teljesítettségi foka). Ezek a gyakorlatok megfelelő fórumot biztosítanak a technikai eszközeink állapot felmérésére is.

Összegezve:

Az EPP-n belül megvalósítható katonai együttműködés egyik leghatékonyabb elemét a NATO/PFP gyakorlatok alkotják. A megrendezett gyakorlatokon való részvétel elősegíti a PARP programban megfogalmazott célkitűzéseink végrehajtásának nyomon követését és egyben adekvát lehetőséget biztosít az IO célkitűzésekben megfogalmazottak teljesítettségi fokának ellenőrzésére, illetve teljesítés esetén az *"eredmény"* begyakorlására, tehát beépítésére eljárási, technikai alkalmazási rendszerünkbe. Konkrét eredményként jelentkezik *a következő mutatókban tapasztalható fejlődés:*

- az idegen nyelvek-(kiemelten az angol) ismeretszintjének, alkalmazási készségének emelkedése;
- a gyakorlatok tervezési folyamatában való mind aktívabb, teljes körű részvétel;
- a kommunikációs képességek fejlesztése a többségében eltérő híradó eszközök használatánál;
- a hadművelleti feladatok kidolgozása folyamatának megismerése;
- a logisztikai támogatási-biztosítási rendszerek az adott konkrét feladatoknak megfelelő illeszthetőségének vizsgálata, illetve alkalmazása;
- az információ feldolgozás folyamatának megismerése;
- az együttműködés begyakorlása.

A békepartnerségi program fontos információkkal segítette a napjainkban folyó és a jövőre primer befolyással bíró haderő reform végrehajtását. *Ennek fő területei a következők:*

- a törzsek NATO elvek szerinti szerkezeti kialakítása (S1-S4, G1-G6, J1- J6),
- a NATO kompatibilis szervezetek, együttműködési elemek kialakítása,
- doktrinális, eljárási harmonizáció.

A fent ismertetett eredmények nagyon jelentősek, és soha nem tapasztalt hatást gyakoroltak az MH utóbbi eltelt 4 évére. Ugyanakkor ki kell jelenteni, hogy várhatóan közeli NATO csatlakozásunk, teljes jogú taggá válásunk a PfP/PARP folyamatoknál minőségileg és mennyiségileg eltérőbb feladatokat determinálnak, melyekben csak minimális alapként fogadhatók el eddigi eredményeink és jövőbeni felkészülésünk során szigorúan a cél-feladat elvnek kell érvényesülnie mind a humán erőforrás, mind a pénzügyi források biztosításának területén, valamint még szorosabb összefüggés-rendszert kell kialakítani, valamint következetesen fenntartani és tartalmában végrehajtani a különböző időtartamban jelentkező doktrinális, szervezeti és technikai fejlesztések, programok területén. Ez a szellemi, emberi-technikai és pénzügyi erőforrások még fokozottabb és célirányosabb koncentrációját igényli és a résztvevők olyan mérvű folyamatos igénybevételét, amely odafigyelés nélkül nem lesz képes a kitűzött célok teljesítésére, ami viszont erőforrásaink soha meg nem térülő felhasználását eredményezi.

2.) Az IFOR/SFOR feladatok végrehajtása során szerzett tapasztalatok

IFOR/SFOR feladatban történő részvétel mérföldkő az MH életében. Ilyen jellegű feladatokban még csapataink nem vettek részt. A tevékenységre történő felkészülés bebizonyította, hogy a szervezetek kialakításánál, összetételénél, rugalmasan kell eljárni. Kimondható és törvényszerűnek tekinthető, hogy a szervezeti elemeket, azok mindenoldalú biztosítására alkalmas alegységeket a konkrét feladatra kell létrehozni és felkészíteni.

A magyar műszaki kontingens összetételében nem hasonlítható össze egyetlen jelenlegi állománytáblával rendelkező műszaki szervezettel sem.

A csapatok felkészítése, technikai eszközeinek, anyagi készleteinek biztosítása, az elhelyezési feltételek megteremtése komoly feladat elé állította az MH felső vezetését is. Ezt meghatározta a rendelkezésre álló költségvetési pénzösszeg, a technikai eszközök állapota, a tábori körülmények közti elhelyezésben a komfort figyelmen kívül hagyása az elmúlt időszakban. (pld. lakó konténerrel nem rendelkezünk, ezeket külön kellett legyártatni, szinte rekord idő alatt.)

Kiemelt szerepet kapott a feladat végrehajtásban a műszaki felderítés, az aknamentesítési feladatok elvégzése, a mozgás biztosítása az alkalmazás területén.

Újszerűen oldódott meg a kontingens logisztikai biztosítása. Más típusú készletek kerültek megalakításra, mint az elrendelt csapatkészletek. Az anyagi biztosítás kezdetben úgymond egy lábbon, a nemzeti ellátáson alapult. Ennek megvalósítása érdekében új szervezeti elem került létrehozásra, - sajnos állománytábla nélkül - a logisztikai támogató század.

A század fő feladata az alkalmazási terület viszonylagos közelségét is figyelembe véve a szükségletek megfelelő időben, mennyiségben és minőségben történő biztosítása a felhasználás helyén. Ezt a feladatot csak utánszállítással, a szállító oszlop heti két alkalommal történő útba-indításával lehetett megoldani.

A kontingens kivonulását és átalárendelését követően a többnemzetiségűvé vált IFOR/SFOR erőktől is kapott korlátozott mértékű logisztikai biztosítást.

A helyzet értékelését követően felmérésre került a helyszíni beszerzés lehetősége. Ennek alapján az ellátásban egy új forrás került be. Így márnemkellett például az üzemanyagot utánszállítani.

A fenti tapasztalatok egyértelműen mutatják az ellátás megszervezésének, végrehajtásának folyamatos módosulását és az ésszerű, gazdaságos és takarékos megoldásra való törekvést.

Így három "lábon" áll még ma is a biztosítás:

- nemzeti ellátás,
- helyszíni beszerzés,
- többnemzetiségű összhaderőnemi köteléktől kapott szolgáltatások.

A személyi állomány biztosítása területén a katonai és más rendelkezések egyértelművé tették, hogy az állomány csak hivatásos és szerződéses katonákból tevődhet össze. Az egészségügyi szűréseken sok jelentkező (pályázó) nem felelt meg. Gyakorlatilag a kiküldésre tervezett létszám majd kétszeresét kellett megszüntetni ahhoz, hogy a nehéz fizikai munkára alkalmasakat megtalálják.

Ez nem volt gond, figyelembe véve az itthoni aránylag kis illetményt (fizetést), esetleg munkanélküli segítyen lévőket, mert viszonylag magas jövedelem megszerzését biztosítja a kontingensben történő részvétel.

A vezetés területén sem valósult meg a már általunk eddig alkalmazott rendszer.

A kontingens feladatát az "új" szolgálati elöljáró határozta meg, de az ellátás és egyéb feladatok érdekében összekötő csoport került létrehozásra MH szinten, melynek feladatköre széles skálán mozgott. Ezen szervezeti elemnek is ki kellett alakítani működési rendjét, információs rendszerét, s fő figyelmet az együttműködés kialakítására, folyamatos fenntartására kellett fordítani.

Az IFOR/SFOR tapasztalatok arra köteleznek bennünket, hogy tekintsük át, milyen lehetőségek állnak rendelkezésünkre a rugalmas szervezési elvek kialakítására, amely figyelembe veszi a várható konkrét feladatokat.

Ez azért is szükséges, mert a várható NATO tagsággal a "*Petersburgi*" feladatokban (béketeremtés, békefenntartás, humanitárius segély) számíthatunk mint új tagok nagyobb mennyiségű felkérésre.

3.) A kompatibilitás érdekében eddig végrehajtott felkészítési, kiképzési feladatok elemzése

Mindenek előtt a felkészítési-kiképzési feladatelemzések megtételéhez néhány meghatározó alapgondolat áttekintését kell megtennünk, amelyek fontossága a jelen és jövő feladatainak megvalósítását illetően kiemelt jelentőséggel bírnak.

A honvédségtől elvárt feladatok, tevékenységek megoldására megfelelő szintű hosszabb vagy rövidebb időre nyúló dokumentációknak, terveknek kell tartalmaznia azon célkitűzéseket, feladatokat, követelményeket amelyeket a felkészítés-kiképzés során meg kell valósítani és ezt mindaddig rendszeresen kell munkálni, amíg a meghatározott célkitűzések nem kerülnek elérésre, ahol fontos alapkövetelmény, hogy mindezen célkitűzések alapját a mindenkor érvényes stratégiai elvek határozzák meg.

A hadseregek békeidőszaki fő feladatát, így a Magyar Honvédség egyi fő feladatát is, mindenkor a különböző tevékenységekre való felkészítés - kiképzés eredményes végrehajtása jelenti. Ezek az alapbeosztásokra való kiképzés, a békefenntartó és béketeremtő műveletekben való eredményes tevékenység, a válságkezelési és a katasztrófa elhárítási tevékenység szakszerű megoldását jelentik. Mindezen feladatokat - melynek alapvető részét képezi a NATO orientációs felkészítés - egy egységes feladatrendszerbe kell összefogni. Adott esetben ezen tevékenységek megvalósítása nemcsak önállóan, hanem koalíciós kötelékben, egy vagy többoldalú kapcsolatokkal oldható meg, így teljesen egyértelműen jelentkezik az a követelmény, hogy ezen tevékenységekben résztvevő katonai - egyes esetekben a polgári - szervezeteknek kompatibilisnek kell lenniük.

A hadseregben bekövetkezett változások a felkészítés-kiképzés területén is adták és adják az új lehetőségeket, s minden ami új, magában hordozza annak *"gyermekbetegségeit"* is. A veszélyforrások felismerése azonban lehetőséget ad azok kiküszöbölésére a felkészítés-kiképzés tervezésében, szervezésében és végrehajtásában, mert meghatározó, hogy az elérendő célokat, milyen formában, eszközökkel valósítjuk meg, annak érdekében, hogy mindezek a végfelhasználók (megrendelők) - a csapatok - jogos elvárásainak megfelelőjenek.

Magyarország NATO-ba való meghívása a korábbi időszak feladatait tekintve egyre pozitívabb változások megvalósítása felé mutat, hiszen a kapcsolatbővítés egyre szélesebb teret ölt, másfelől - és ez a végrehajtási állomány kapcsolódásának fontos jelensége -, hogy az együttműködés tevékenysége egyre alacsonyabb szervezeti szintekre tevődik át. Mindezek mutatják tehát, hogy a közvetlen kapcsolatok kialakítása kerül előtérbe. Ezen tényezők viszont egyértelműen azt jelentik, hogy az érintett szinteken olyan vezető és végrehajtó állománynak kell lennie, amely képes a jelentkező igények, NATO elvárások és feladatok meghatározott szintű megvalósítására, a kompatibilitás biztosítására. Az együttműködés kézzelfogható területei a szárazföldi és légi erők, a logisztikai szervek törzsei és csapatai által levezetésre került törzsvezetési gyakorlatok, a csapatok által végrehajtott gyakorlatok és gyakorlatok, a kutató-mentő tevékenység feladatainak együttes végrehajtói tevékenységi feladataiban jelentek és jelennek meg.

A közös, együttes tevékenység alapvető és elengedhetetlen részét képezi az együttgondolkodás, az azonos elvek és szabályzók szerinti tevékenység megszervezésében való közös munka, amely a különböző szintű konferenciákon valósul meg. Az együttes tevékenység alapját képezi az, hogy sajátítsuk el mindazon ismereteket, amelyek biztosítják az eredményes munkát. Ennek egyik igen fontos eleme a NATO orientációs felkészítés. Ezen felkészítés egy olyan folyamat, amely az ország védelmi felkészítési rendjében most mint alapfeladaton túli tevékenység jelentkezik, de feltétlenül hozzájárul és biztosítja a nemzetközi katonai kapcsolatok kialakítását, amely az EPP, a PARP, az ENSZ missziós feladatainak eredményes megvalósulásához vezet, részét képezi az Euró-atlanti integráció folyamatának. Az elkövetkező időszakban a NATO orientációs felkészítésnek továbbképzési rendszerünk szerves részévé kell válnia.

Az elmúlt időszakban végrehajtott NATO orientációs felkészítési rendszer törekedett a felső szintű vezető állomány felkészítésétől a végrehajtó állományig bezárólag megismertetni az állományt a NATO felépítési, működési, tervezési, végrehajtási, együttműködési rendjével. A törekvések azonban több-kevesebb sikerrel jártak, hiszen az alapmegfigyelés szerint ezt mindenkinek legalább az ismeret szintjén el kell sajátítania. Természetes elvárás az, hogy a hivatásos állomány megfelelő tájékozottsággal rendelkezzen az alapkérdésekről, amelyek a katonai alapképzés sorában is elvárhatók. A végrehajtott ismertető tanfolya-

mok azonban nem ölelték fel a teljes végrehajtásban érintett állományt. Alapvetően a parancsnoki állományra korlátozódtak és keveset vagy egyáltalán nem foglalkoztak a támogató, biztosító erők feladatait feldolgozó kérdésekkel.

Kifejezetten elősegítette a megfelelő ismeretek elsajátítását a NATO kézikönyv, amely autodidakta módon is biztosítja az alapismeretek elsajátítását. Az alegység parancsnokok részére levezetésre került és folyamatban van a szakasz és századparancsnoki, valamint a ZMNE gondozásában tartott zászlóaljparancsnoki tanfolyamok, megfelelő alapot nyújtanak a további mélyebb ismeretek megszerzéséhez, amelyet elsősorban a napi tevékenységek sorában szerezhhetnek meg.

Mint a tanfolyamrendszerű képzési szintek ismertetéséből kitűnt - a parancsnoki képzések elsődlegességét és fontosságát nem vitatva -, hiányoztak az egyéb szakterületi tanfolyamok.

Az elmúlt időszak egyik jelentős eredménye volt, hogy az Euro-Atlanti Integrációs Munkacsoport logisztikai szakbizottsága elkészítette és mindenki számára hozzáférhetővé tette a NATO logisztikai kézikönyvet. A kézikönyv igen nagy segítséget jelent a szakterületen dolgozók részére a NATO logisztikai rendszerének, működésének, munkarendjének megismerésében, biztosítva ezzel az alapvető ismereteket, a további magasabb és a szakterületnek megfelelő ismeretek elsajátításához.

Új feladatként jelentkezik tehát az, hogy a logisztikai szakállomány is megfelelő szakmai ismereteket kapjon a NATO orientációs felkészítés keretében. A jövőben - építve a zászlóalj parancsnoki tanfolyam anyagára - beindításra kerül a logisztikai törzsekbe beosztott tiszti és tiszthelyettesi állomány részére a felkészítő tanfolyam. A tanfolyam tematikája a NATO logisztikai alapelvekre építve megismerteti a tanfolyam hallgatóit a NATO logisztikai rendszer működésének különböző fázisaiban, helyzeteiben végzendő munkákkal, összehasonlítást tesz az MH-ban alkalmazott jelentésekkel, megismerteti a hallgatókat azon feladatokkal és jelentési követelményekkel, rendekkel, amelyekkel egy koalíciós tevékenység során találkozhatnak. A tanfolyam anyagába beépítésre kerültek a korábban lefolytatott gyakorlatok, gyakorlatok tapasztalatai, de további munkát igényel a törzsmunka rendjének, okmányainak megismertetése és a munkamódszerek elsajátítása.

A logisztikai törzsek tevékenységének, munkamódszerének, tartalmának megismeréséhez jó tapasztalatokat szereztünk a Brit Királyi haderő logisztikai iskolája által a Magyar Honvédséggel együttműködve levezetésre került logisztikai törzstiszti kiképzések során.

A jövőben a különböző szintű tanfolyamokon résztvevő állománynál prioritásokat kell felállítani. Elsődlegesen azon állományt kell felkészíteni akik a PARP terveiben kijánlott szervezetek közé tartoznak. Úgy biztosítható lesz az, hogy a dandárok törzseiben szolgálatot teljesítők rendelkezni fognak a szükséges és alkalmazóképes ismeretekkel. A második fázisban kell felkészíteni a kijánlott egységek előjáró szervezetei törzseiben szolgáló állományt, továbbá a feladatok végrehajtásában érintett más katonai szervezetek, intézmények állományát.

Rendkívül fontos feladatnak kell tekinteni, hogy az elmúlt időszakban megjelent logisztikai biztosítással foglalkozó kiadványok eljussanak azon szervezetekhez, ezen belül a végrehajtást közvetlenül végzőkhöz. Külön kell megemlíteni az együttes tevékenységben nélkülözhetetlen törzsokmányok, okmányrendszer alkalmazóképes megismerését.

Az előzőekben elmondottak csak egy részét képezik annak a tevékenységnek, amely egy együttműködési, két- vagy többoldalú gyakorláshoz, gyakorlathoz szükségesek. Feltétlenül indokoltnak látszik az, hogy a már korábban levezetésre került különböző tartalmú és szintű tevékenységek értékeléséből levont következtetések, a következő időszakban, a következő állomány részére hasznos, alkalmazóképes ismereteket tudjon átadni.

Külön kell a nyelvképzés területét, feladatait, az elvárásokat és összességében a fontosságát, jelentőségét taglalni. A kezdeti időszakoktól kezdve napjainkig sajnos az a tapasztalat, hogy a nyelvképzésben résztvevők létszáma kevés és ezen belül is kifejezetten rossz az aránya a tanulásban résztvevő tiszthelyetteseknek. Ki lehet jelenteni, hogy ez elsősorban nem az ő hibájuk, hanem a beiskolázást szervezőké, elrendelőké. A különböző szintű nyelvi képzésben résztvevők esetében sajnos igen kedvezőtlen az alkalmazóképes tudás vagy egyáltalán a megszerzett tudást hasznosítása. Hasonlóan kedvezőtlen volt az a jelenség is, hogy korábban a nyelvi felkészítés Budapest centrikus volt, ezért a vidéki helyőrségekben szolgálatot teljesítők részvétele erősen korlátozottá vált, különösen ha munkamelletti képzésre vállalkozott volna. A kedvezőtlen

helyzetben változtatott a regionális nyelvi képzések beindítása. Az elkövetkezendő időszakokban a nyelvi képzés területén racionális változtatások válnak szükségessé ahhoz, hogy a NATO törzsekbe beosztásra tervezett állomány angol nyelvismeret szintjén megfeleljen a nemzetközi nyelvi felmérések elvárásainak.

A hivatásos állomány tiszti és tiszthelyettesi állomány arányának változásával, a tiszthelyettesek által betöltendő beosztások ismeretében feltétlenül növelni kell a tiszthelyettesi, zászlósi állomány nyelvképzésbeni részvételi arányát.

A NATO/PfP tevékenységekbe kijánlott szervezetek állományánál differenciálni kell, hogy kinek milyen szintű, fokú minimális nyelvismertre van szüksége, amelynél egyik fontos mutatónak kell lennie a katonai ismeretanyaggal bővített nyelvvizsgák letételét. Fontos feladat ez, hiszen a NATO szellemi interoperabilitás érdekében az idegen nyelvi egységes rendszerű képzés megvalósítása sürgető kérdés. A jövőben az egységes követelmények megvalósítását lehetővé teszi - hasonlóan más területekhez - a NATO STANAG 6001 nyelv- vizsgáztatási rendszer alkalmazása.

Az elmúlt években a logisztikai (anyag-technikai) szolgálatok állományából a tiszthelyettesi, zászlósi kar, a beosztásaik, nyelvismerteik hiánya miatt külföldi képzésben csak elenyésző mértékben vett részt. A haderő-átalakítás részeként az új állománytáblában már sok korábbi tiszti beosztás került a fent említett két állománykategóriába. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy ennek bevezetése nem volt eléggé körültekintő, mert nem csak beosztást kell biztosítani ezen állománykategóriában levőknek, de arra fel is kell őket intézményesen készíteni, melyhez a megfelelő alapok biztosítása szükséges.

A jövő feladatát fogja jelenteni, hogy a megújulásra tervezett tiszthelyettes képzési rendszer szerves részeként, a képzés úgy katonai, mint szakmai vonatkozásban feleljen meg a hadsereg reform által megfogalmazott követelményeknek, a NATO elvárásoknak, melyet megfelelő differenciáltsággal az alap- felkészítésben és a tanfolyamrendszerű képzésben mint célfelkészítést kell megvalósítani. Ennek megfelelően célszerű lenne a tiszthelyettesek, zászlósok, tisztek külföldi katonai-szakmai tanfolyamrendszeri felkészítése, figyelemmel a NATO csatlakozási követelmények teljesíthetőségére.

A kompatibilitás érdekében eddig végzett tevékenységeket összességében egy igen rövid idő alatt végrehajtott és meglehetősen intenzív szakasznak kell tekinteni. Az első lépésektől elkezdve napjainkig igen sok buktatót hordoz magában. A különböző feladatok megoldását, végrehajtását nem az aktivitás, a szellemi erő hiánya, hanem a megvalósításhoz szükséges költségek nem teszik, tették lehetővé. Az elmúlt időszak a felmerült problémák, nehézségek ellenére pozitívnak, eredményesnek tekinthető, hiszen a kitűzött alapfeladatokat megvalósította, melyhez nagyban hozzájárult a részvételben érintett állomány szaktudása, tenni-akarása.

III. Fejezet

A Magyar Honvédség által érzékelhető, a NATO által támasztott logisztikai kompatibilitás követelményei

1.) Az interoperabilitási célkitűzésekben megfogalmazottak érvényesülési lehetőségei

A NATO által meghatározott interoperabilitási célkitűzések megvalósítása érdekében az MH szintű tevékenység, valamint az igénybevehető erőforrások felhasználásának összehangolása érdekében feladatterv készült, amely 3x6 hónapos ütemre elosztva tükrözi a végrehajtás folyamatát, az I. ciklus esetében 1997. szeptember 30-i záró határidővel.

A feladatok első üteme 1996. április 1-jével kezdődött és 1996. szeptember 30-án fejeződött be. Az első ütemben alapvetően a NATO követelmények megismerésével és a szellemi kompatibilitás megteremtésével kapcsolatos feladatok kerültek betervezésre. Ennek folyamán beszerzésre, lefordításra és kiadásra kerültek a Magyar Honvédséget érintő interoperabilitási célkitűzéseket tartalmazó STANAG-ok, amelyeket az érintett szervezetek pontosítottak és a végrehajtás rendjét beütemezték. Az első ciklus második üteme 1996. október 1- től, 1997. március 30-ig tartott. Ezen ütem már alapvetően az első ütemben elméletileg megalapozott és a Magyar Honvédség viszonyaihoz a szükség szerinti mértékben módosított, az interoperabilitási célkitűzésekben rögzített kötelezettségek és feladatok gyakorlati végrehajtását jelentette. *Ezek az IO célkitűzések a logisztikai szakterületre vonatkozóan a következők:*

- IO. 1. Kutató-mentő műveletek vezetése, irányítása és híradása.

- IO. 2. Kutató-mentő műveletek híradó eszközei.
- IO. 3. Kutató-mentő műveletek orvosi csoportjainak a kiképzése.
- IO. 4. Üzemanyag követelmények egységesítése.
- IO. 5. Repülőgépek földi fel- illetve utántöltése.
- IO. 9. Repülőtéri eljárások egységesítése.
- IO. 15. Veszélyes területek, aknamezők, fel nem robbant lövedékek meg- jelölésének és feljegyzésének képessége.
- IO. 16. Vér és véradoi követelmények.
- IO. 19. Repülőgép IFF rendszer.
- IO. 20. A kijelölt egységek logisztikai biztosítása.

Mivel jelen tanulmány feladata nem az, hogy a felsorolt IO. célkitűzések részletes, a feladattervben rögzített időpontokkal összhangban álló teljesítettségi fokát részletesen ismertesse, ezért ettől eltekintve csak az általános logisztikai kompatibilitás kérdésköre kerül további vizsgálatra.

Azt leszögezhetjük, hogy az integrációs törekvéseink megvalósításának első lépését a NATO által meghatározott IO. célkitűzések végrehajtása kell hogy jelentse, amely azt integráció folyamatának jelenlegi szakaszában *"a Pfp/PARP folyamatban vállalt kötelezettségek végrehajtásának feladatterve"* alapján történik. A következő lépések jelenthetik majd az MH logisztikai rendszerének teljes spektrumában a NATO által meghatározott elméleti és gyakorlati elvárásoknak megfelelő, erőforrásaink és lehetőségeinknek függvényében történő fokozatos megfelelést. A célkitűzés az, hogy leendő tagságunk esetén az MH. felajánlásra, át-alárendelésre, illetve együttműködésre kijelölt erői logisztikai biztosítása a lehető legteljesebb mértékben saját nemzeti erőforrásaink felhasználásával történjen. Ez a gyakorlati végrehajtás szempontjából azt jelenti, hogy a különböző feladatok végrehajtására kijelölt, ezzel összhangban minőségileg és mennyiségileg egymástól különböző és az esetek többségében valószínűleg más nemzet vezetése alatt lévő kötelékekben tevékenykedő magyar csapatoknak az ország határától néhány száz km. távolság-

ban történő alkalmazás esetén is képesnek kell lenniük a saját nemzeti logisztikai biztosítási rendszerre támaszkodva működni. Ez a távolság és a biztosítandó erő nagyságától és speciális szükségleteitől függően különböző módon valósulhat meg. Kis távolságon, zászlóalj harccsoport nagyságú, közvetlen harcérintkezésen kívül tevékenykedő kötelék logisztikai biztosítására kielégítő megoldási mintának tekinthető a Boszniában tevékenykedő Magyar Műszaki Kontingens logisztikai támogatását ellátó Nemzeti Támogató Század, mint nemzeti támogató elem alkalmazása.

Az IFOR/SFOR feladat végrehajtása során a logisztikai biztosítás területén szerzett tapasztalatok beépítése, továbbfinomítása és a napi kiképzés során való felhasználása eredendő és a legjobb módja annak, hogy egyszerre több IO. célkitűzés által meghatározott feladatot teljesítsünk, amelyeket a gyakorlatban azonnal tesztelhetünk is, sőt tesztelnünk is kell. Ebben az esetben ki kell emelni a végrehajtási kényszer tényezőjét, amely egyszerre jelent nehézséget, viszont pontosan kényszerítő jellegénél fogva fokozza az erőforrások ésszerű felhasználási módjainak felkutatását, alkalmazását és a lehető legjobban lerövidíti a visszacsatolási időt, amely elejét veheti az esetleges "ad-hoc" működésnek. Azonban arra is fel kell készülni, hogy erőink logisztikai biztosítását határainktól olyan nagy távolságra kell végrehajtanunk, amely lehetetlenné teszi a közvetlen közúton-vasúton történő szállítások végrehajtását, így újszerű feladatokat és normákat tűz ki a leendő nemzeti logisztikai támogató elem elé. Ez a szituáció nemcsak a megnövekedett távolsági tényező eredményeként alakulhat ki, hanem például származhat a tevékenységi körzet infrastruktúrális rendszerének (közút, vasút, vízi út, híradórendszer, élelem és víz beszerzés, egészségügyi ellátás) teljes felbomlásából, illetve eredményezheti maga a végrehajtott feladat is. Mindhárom esetben egy komplex többnemzetiségű kötelékben történő feladat-végrehajtást feltételezve szükség van a nemzeti logisztikai támogató elem feladatkörének, működési elvének és mechanizmusának a részletes, a lehető legtöbb valószínű alkalmazási esetre történő előre kidolgozására. Kiindulási alapként kell elfogadni, hogy erőforrásaink korlátozottak, és csak nagyon kismértékű mennyiségi és minőségi javulás prognosztizálható az előttünk álló belátható évek folyamán. Másrészt Magyarország sem, így a MH sem rendelkezik stratégiai szállítási képességekkel, amelynek megléte viszont elengedhetetlen a közvetlen szárazföldi utánpótlási feltételek hiánya, vagy megszakadása esetén. Ezekben az esetekben csak egy integrált többnemzetiségű logisztikai rendszerben tevékenykedő, a saját

nemzeti kontingens ellátásán túl még esetlegesen az egész multinacionális kötelék logisztikai biztosításában speciális szerepkört felvállaló nemzeti logisztikai támogató elemre van szükség.

A fent vázolt körülmények között tevékenykedő nemzeti támogató elemek tevékenységével a NATO Többnemzetiségű Összhaderőnemi Harci Kötelék (CJTF) koncepciója foglalkozik. Ez a koncepció a bevont haderőnemek és fegyvernemek számától, illetve a biztosítandó erő létszámától függően különböző szintű, a kötelék átfogó logisztikai biztosítását kezelni képes integrált, többnemzetiségű, a haderőnemek külön-külön meglévő képességeit egységes egészévé összefogó, vezető logisztikai szervezetek létrehozását irányozza elő. Ezen vezetőszerkezetek megfelelő jogkörökkel rendelkeznek ahhoz, hogy az alkalmazási területen meglévő, illetve a résztvevő nemzetek eltérő logisztikai erőforrásait a "legsúlyosabb keresztmetszet elvének" alkalmazásával felmérjék, átcsoportosítsák, illetve újra elosztják. A nemzeti támogató elemeknek ebben az esetben saját erőforrásaik nyilvántartását, illetve a rendelkezésre álló erőforrásaik szükség szerinti részleges átadását kell végrehajtaniuk a vezető több nemzetiségű logisztikai szerv felé. Ezeket a folyamatokat természetesen a résztvevő nemzetek kormányzati szintű megállapodásai szabályozzák. Ezenkívül esetenként az adott több nemzetiségű kötelék parancsnoka is jogosult ilyen természetű szerződések megkötésére. Következő megoldási lehetőségként a "vezető nemzet" elve jelentkezhet. Ebben az esetben az egyes nemzetek megfelelő térítés ellenében felvállalják a többi nemzet elemeinek egy, vagy több logisztikai szolgáltatással, vagy anyagnemmel való ellátását. Ebben az esetben tehát úgy érvényesül a nemzeti logisztikai ellátás elve, hogy a vezető nemzet(ek), illetve az adott ország egymásnak megfelelő kormányzati szintű szervei lehetőleg viszonyossági alapon, vagy a konkrét fizetési feltételek rögzítésével meghatározzák a logisztikai biztosítás rendjét. Végül a nemzeti logisztikai biztosítás körébe a helyi erőforrások felhasználásával megvalósuló biztosítási forma tartozik bele. Ez a megoldás abban az esetben alkalmazható, ha a helyi szolgáltatások, illetve egyes kritikus anyagnemek (víz, üzemanyag, energia, kommunikációs hálózat, helyi szállítási erőforrások) olyan mennyiségben és minőségben, valamint olyan áron hozzáférhetőek, amelyek biztosítják a feladat végrehajtás megkívánt színvonalú és gazdaságos végrehajtását. Az elmúlt évek azon válságainak elemzése, amelyek rendezésébe az ENSZ, vagy EBESZ fennhatósága alatt több nemzetiségű kontingens került bevonásra azt mutatják, hogy a válságok körzetében a helyi lakosság szükségleteit kielégíteni képtelen, teljesen szétzilált lo-

logisztikai rendszerek találhatók, amelyek felhasználása lehetetlen, és új-jáépítésük a konkrét válság rendezése után egy külön kezelési mechanizmust igényel. A fent felsorolt négy alapvető logisztikai biztosítási forma mindegyikében megtalálható az a közös elem, amelynek megteremtése az összes IO. célkitűzés esetében létfontosságú, ez pedig nem más, mint a résztvevő rendszerek, egységek, nemzetek közötti csatlakozó felületek - "interface" - megteremtése. A csatlakozó felületek jelentik azokat az érintkezési pontokat, amelyeken keresztül a résztvevő különböző prioritású rendszerek egymással úgy kommunikálhatnak, hogy a másiktól átvett információ (anyag, szolgáltatás, eljárási mód) a lehető legkevésbé igényli magának a befogadó rendszernek a drasztikus és hirtelen megváltoztatását. Minél tökéletesebb a csatlakozó felület kimunkálása, annál kevésbé szükséges a befogadó rendszer megváltoztatása. Természetesen vannak olyan együttműködési területek, amelyek egymásnak való megfelelése az "azonosság" szintjét kell hogy elérje (légtér ellenőrzés, légvédelem, kommunikációs rendszerek, vezetési struktúrák). Az esetek többségében azonban nem szükséges az egymásnak való megfelelés ilyen magas szintű, kifinomult, de a lehető legköltségesebb foka. Az MH IO. célkitűzéseinek megvalósítása során - szűkös erőforrásaink ismeretében - a legfőbb feladat az kell legyen, hogy feltárjuk, a lehető legpontosabban meghatározzuk a csatlakozási felületek helyét, szerepét, és minőségét, mivel ennek végrehajtása biztosíthatja leendő NATO tagságunk esetén a szövetségi rendszer által elvárt minőségű hozzájárulásunkat a közös kötelezettség vállalásokhoz anélkül, hogy nagymértékben át kelljen alakítani fennálló rendszereinket. Ez a logisztikai biztosítás rendszerében azt jelenti, hogy az IFOR/SFOR, illetve az ENSZ békemissziókban szerzett tapasztalatok felhasználásával ki kell alakítanunk a NATO öt osztályos ellátási rendje - beleértve a CJTF koncepciót - és a Magyar ágazati ellátáson alapuló logisztikai biztosítási, készletképzési és tartalékképzési rendszerei között a csatlakozási felületeket.

A megfelelő minőségű csatlakozási felületek kialakítása kiindulási pontokként szolgálhatnak a jövőben elengedhetetlenül szükséges ágazati rendszer NATO konform rendszerré való átalakításához. Másrészt tapasztalatokat nyerhetünk, erőforrásainkat az előttünk álló feladat nagyságrendjét egyre jobban átlátva koncentrálnálhatjuk, valamint az alkalmazási idő és az alkalmazás gyakorisága lehetővé teszi olyan előre nem látható hibaforrások felszínre kerülését, amelyek egy hirtelen jövő átalakítási kényszer folyamán beépülnének az új rendszerbe és amelyek meg-

szüntetése sokkal nagyobb ráfordítást igényelne az egész rendszertől, mint egy fokozatos átalakítási folyamat szűrőjén át megvalósuló váltás.

A logisztikai biztosítás másik nagy kihívást jelentő és egyszerre több interoperabilitási célkitűzés egyidejű alkalmazását jelentő területe a **Be-fogadó Nemzeti Támogatás**. Ez azért jelent kiemelt fontosságú területet a logisztikai biztosításon belül, mert az eljárásbéli, ellátási valamint készlet és tartalékképzési harmonizáció különböző fokainak bevezetésén túlmenően néhány meglehetősen szűk határidejű infrastruktúrális beruházási vonzattal jár. Ezek közé tartoznak a határállomások áteresztőképességének a megnövelése, a légtér használat, valamint a légi irányítás NATO konform irányítási rendszereinek kiépítése, az út és vasúthálózat teherbíró és áteresztő képességének megnövelése, a valószínűsíthető légi, vasúti valamint vízi be- és kirakó állomások képességeinek és kapacitásának növelése, a szükségessé váló raktárkapacitások felszabadítása, a katonai és polgári híradó rendszerek illeszthetőségének megteremtése és végül, de nem utolsó sorban a polgári, nem kormányzati, valamint a privát szektor mind teljesebb bevonása a szolgáltatások, valamint az egyes anyagcsoportok mind teljesebb spektrumának biztosításába. Ez olyan nagy horderejű, költséget és időt igénylő, az ország által még "önként" soha nem vállalt feladatrendszerrel jelent, amely végrehajtására csak egy nagyon erős szövetségi rendszeren belül lehetünk képesek. Sajnos erre a folyamatra gyorsító hatással lehetnek a térségünkben tapasztalt és a közeljövőben bekövetkező, a háborús küszöböt meg nem haladó válságok, valamint az elkerülhetetlen és az esetek többségében előre nem jelezhető természeti és civilizációs katasztrófák.

2.) A STANAG-ok alkalmazási lehetőségei. (A szabványosítási folyamat értelmezése)

A magyar szóhasználatban korábban meghonosodott hasonló alakú de eltérő értelmű szavak, úgy mint a "*kompatibilitás*", sok zavart okoznak a MH NATO szabványokkal történő harmonizációs folyamatában. Ezért először is szükséges a zavarok és félreértések feloldása.

Mindenek előtt a NATO szabványosítási folyamat igényel némi magyarázatot. A közös védelmi doktrína és az egyéb (béketámogató - PSO, avagy kutató- mentő-SAR) közös műveletek megkövetelik, hogy a különböző nemzetiségű hadseregek multilaterális kötelékekben működjenek együtt. Ennek lényeges előfeltételei egyebek között: a parancsnoki

struktúra megfelelő szervezése, a közös nyelv ismerete és végül a technikai eszközök azon képessége, hogy egymással bizonyos megkívánt szinteken harmonikusan működjenek.

A NATO logisztikai kézikönyv 810. pontja és AAP-6 NATO szabályzat szerint a NATO gyakorlatában négy fő szabványosítási szintet különböztetnek el egymástól. Ezek (nem szó szerinti hanem tartalmi), *definíciója a következő:*

Kompatibilitás: két vagy több rendszernek, egy eszköz összetevő elemeinek vagy anyagoknak, amelyek ugyanabban rendszerben vagy környezetben léteznek, az a képessége, hogy egy közös cél érdekében úgy működnek együtt, hogy egymást kölcsönösen nem zavarják, egymásra hatással közvetlenül nincsenek. Ez a szabványosítás legalacsonyabb szintje.

Interoperabilitás: rendszerek, egységek vagy haderők azon képessége, hogy szolgáltatásokat nyújtsanak, vagy azokat elfogadják más rendszerektől, egységektől, vagy haderőktől és ezen szolgáltatásokat a hatékony közös működés érdekében használják fel. Ez a második fokozata a szabványosításnak, amelynek elérése a PARP II.ciklus keretében meghatározott területeken a MH számára napirenden lévő feladatokat jelent.

Felcserélhetőség (interchangeability): az a feltétel, amely akkor áll fent, amikor két vagy több rendszer olyan működési, vagy fizikai jellemzőkkel rendelkezik, hogy teljesítményük és élettartamuk egyforma, kicserélhetők egymással anélkül, hogy a rendszereket magukat vagy csatlakozó részeit meg kellene változtatni és beilleszkedésük nem befolyásolja a rendszer működését. Ez a szint az interoperabilitástól nehezen megkülönböztethető, a MH esetében sok esetben valószínűleg az adott PARP interoperabilitás célkitűzés teljesítésével automatikusan is létrejön. (lásd: a légierő egyes navigációs berendezéseire meghatározott szabványosítási célokat).

Azonosság (commonality): egy állapot, amely akkor érhető el, amikor személyek, szervezetek, vagy nemzetek egy csoportja közös doktrínákat, eljárásokat és eszközöket használnak. Ez a szint még a már évtizedek óta együttműködő NATO nemzetek haderői között is nehezen

biztosítható, bár vannak olyan területek, ahol a biztonságos együttműködés alapfeltétellé lép elő.

Egy adott rendszeren belül - ami a mi esetünkben a hadsereg - a különböző elemek más és más szabványosítási szinten vannak és más a követelmény, az elvárás is. Ezért egy egész egységre csak olyan értelemben használhatjuk ezeket a szabványosítási fokozatokat jelző kategóriákat, hogy mi a jellemző az egyes szabványosítási területek többségénél.

Az egyik legnagyobb volumenű munka, amely a NATO integráció folyamatát elősegíti a szabványosítás területén folyik. Az e feladatra kijelölt Haditechnikai Intézethez 1995. júniusától érkeznek folyamatosan a NATO egységesítési dokumentumok. Eddig mintegy 91 db NATO publikáció és 539 db STANAG érkezett hozzánk. A STANAG-ok fordítása 1995-ben elkezdődött. Elsősorban a műszaki besorolású STANAG-ok és a fontossági sorrend elején álló dokumentumok kerültek fordításra, a HM EI Rt-nél és a HVK Euro-Atlanti Integrációs Munkacsoportnál. A fordítási költségeket a szerződéskötő fedezte a Pfp keretből. Fordításra került a HM EI Rt és a HVK MCS által 14 db NATO publikáció és 295 db STANAG. E szám adatok is arra engednek következtetni, hogy a szabványosítás területén tett erőfeszítések bár jelentősek voltak, ugyanakkor a közeli jövő fontos és alapvető integrációs feladatát jelentik. *Az előttünk álló feladatok legfontosabb területei:*

a.) A már beérkezett nagymennyiségű szabványosítási egyezmény (STANAG) feldolgozásának felgyorsítása.

b.) A még hiányzó és a további integrációs munkához szükséges szabványosítási egyezmények beszerzése és feldolgozása.

c.) A feldolgozott szabványosítási egyezményeknek a felhasználókhöz történő eljuttatása, alkalmazási lehetőségeik szakértők bevonásával történő pontos meghatározása, bevezetési feltételeik gyors, ugyanakkor körültekintő megteremtése. A szabványosítás nemcsak mennyiségi szempontból kulcsfontosságú feladat, hanem azért is mert nemcsak a műszaki paraméterek egységesítését jelenti, hanem a katonai tevékenységek teljes vertikumára hatást gyakorló egységes szabályozást is.

A szabályzat alkotás a NATO eljárások adaptálása területén:

a.) Összhangban a kidolgozandó nemzeti biztonsági stratégiával, ennek az egyik összetevőjét jelentő nemzeti katonai stratégiával és a katonai doktrínával, a NATO hadviselési koncepciójának és vele kapcsolatosan a harc, a harccal kapcsolatos műveletek a logisztikai biztosítás eljárásainak harmonizációja, illetve átvétele.

b.) Szabályzataink szükséges mértékű átdolgozásának illetve, ha kell újjak megírásának megkezdése a haderőnemek, fegyvernemek és csapatok vonatkozásában úgy hadműveleti, mint harcászati szinten.

c.) A NATO konform parancsnoki és törzseljárások, az egyezményes jelek - jelzések bevezetéséhez szükséges feltételek megteremtése (szervezeti, működési, személyi és anyagi vonatkozásban is).

A STANAG-ok a NATO országok és csatlakozásra váró országok katonai együttműködésének fontos tényezője. A tagországok által korábban elfogadott és folyamatosan művelt terület minden szakterület vonatkozásában egységes ajánlásokat tesz a tagországok felé. Az ajánlások biztosítésként szolgálnak arra, hogy az adott területen, témában a STANAG-ok betartása esetén minden fél részéről a közös alkalmazhatóság, felhasználás, az azonos paraméterek szerinti minősítés valósul meg.

Az elmúlt években a kezdeti néhány és csak egyes preferált területet érintő STANAG megjelenése (részünkre való átadása) után ma már rendelkezünk úgymond a teljes jegyzékkel. A rendelkezésre álló anyagok feldolgozását azok szakterületenkénti hovatartozás (légierő, szárazföldi csapatok, haditengerészet), valamint beltartalmuk ismeretében osztályozni szükséges.

A korábbi időszakban néhány száz STANAG kiadvány elbírálása, megítélése volt a feladat a fegyvernemek és szakszolgálati ágak részéről. Ma a felhasználásra felajánlott STANAG dokumentumok több ezer tételből állnak.

A STANAG dokumentumok megismerése, a hazai szabványokkal való összehasonlítása, a közös adatok mérési azonossága, vagy egymásnak való megfeleltethetősége, a szabvány alkalmazáshoz való előkészítése komoly szakmai tudást, nem utolsósorban felelősséget jelent. Az

elmúlt időszakban jelentős apparátus dolgozott az angol-német nyelvű anyagok fordításán, jegyzékük kiadásán, felajánlotta azt a felhasználóknak elbírálásra, hogy alkalmazni kívánják-e vagy nem, továbbá azt is el kellett dönteni, hogy ezen anyagok érvényesülése hogy valósuljon meg.

A kialakított fordítási anyagok teljességükben megtekinthetők voltak s azok ma is, de a korlátozott számítógépes kapacitás, időhiány miatt erre a könyvtári körülmények között kevesen vállalkoztak.

A STANAG dokumentumok áttekintése után azok többsége alkalmazható a MH-ban, de természetesen honosításuk szükséges.

A jövő időszakban célszerű lesz egy olyan rendszer kialakítása, amelyben a STANAG dokumentumokról folyamatosan, több fázisban katalógus (címjegyzék) készül, amely alkalmas lehet arra, hogy elsődlegesen lehetőséget adjon a szakembernek a döntéshozatalra. Ebben a változatban lehetősége van hogy döntsön arról, hogy az adott dokumentum teljes fordításban elsődlegesen szükséges, vagy részeiben indokolt a fordítás, esetleg későbbi időszakban van rá szükség, illetve az adott téma nem szükséges, tárolásba kell helyezni. Ennek megfelelően 1-2-3 számozással lehet a címjegyzéket visszaküldve az azt feldolgozót tájékoztatni. A döntéseket azonban akkor lehet helyesen vagy nagy valószínűséggel körültekintően meghozni, ha az adott dokumentumról fontosságának, nagyságrendjének megfelelően 0,5-1,5 oldal terjedelmű ismertető készülne. További lehetőség az is, hogy ezen dokumentumok kiadása az ismeretek birtokában milyen kiadványként valósul meg. Például szakutatisítás, intézkedés, jegyzet, segédlet. Adott esetben meg lehet határozni, hogy az adott dokumentum a felkészítés-kiképzés rendjében hol használható. Így kisebb energia, költség ráfordításával megbízható döntés hozható, valamint ezen ismertetőik irattárba helyezésével az adott témakör globálisan áttekinthető.

A felvázolt rendszer nagyban elősegíthetné a STANAG dokumentumok feldolgozását, az adott témák, a szükségtelen anyagok megküldését az azokra érdektelenek felé.

IV. Fejezet

A Magyar Honvédség logisztikai biztosításának lehetőségei a NATO kompatibilitás tükrében

1.) Az országvédelem és nemzetgazdaság összefüggései

Az országvédelem és a nemzetgazdaság dialektikus kapcsolatban van egymással.

Az országvédelem össznemzeti ügy, ezért az államhatárok sérthetetleniségének megóvásáért, a szuverenitás megtartásáért a veszélyeztetettségi fokkal arányosan kell az ország erőforrásait mozgósítani.

A minősített időszakokat az Alkotmány 19. és 31.§-ai rögzítik, mely meghatározza a veszélyhelyzetet, szükségállapotot és a rendkívüli állapotot.

A veszélyhelyzetbe "az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságát veszélyeztető elemi csapás, illetőleg következményeinek elhárítása" tartozik, melynek kinyilvánítására területi korlátozottsággal kerül sor. Ebben a helyzetben a védelmi közigazgatás teljes felelősséggel irányítja a katasztrófa elhárítási tevékenységet, s ehhez igénybe veszi mindazon anyagokat, eszközöket - úgymond "*mozgósítja*" -, amelyek az elhárításhoz szükségesek. A katonai szervezetek személyi állománnyal, technikai eszközökkel segítik a katasztrófa elhárító tevékenységet.

Szükségállapotban az alkotmányos rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, az élet- és vagyonbiztonságot tömeges mértékben veszélyeztető fegyveres vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos erőszakos cselekmény valósul meg.

A szükségállapot az ország egészére, egy-egy részére is kihirdető.

A tartalmából adódóan két merőben eltérő helyzetre hirdethető ki. Így a megteendő intézkedések, a szükséges erőforrások mozgósítása és felhasználása is eltérő.

Rendkívüli állapot alatt hadiállapotot, vagy idegen hatalom fegyveres támadásának közvetlen veszélyét értjük. Rendkívüli állapot csak az ország egészére rendelhető el. Az ország megvédése érdekében mozgósításra kerül a fegyveres erő, s működik a már hadiállapotra áttért gazdaság. Ez utóbbinak beindítása - átállítása - igen komoly politikai megfontolást igényel, hiszen a nemzetgazdaság szerkezete alakul át, kialakul a béke vezetés helyett a védelmi közigazgatás rendszere.

A rendkívüli állapot kihirdetését megelőző "FELKÉSZÍTÉSI PROGRAM VÁZLAT"-ot az *1.sz. ábra* tartalmazza.

2.) Az MH logisztikai rendszerének illeszkedése a nemzetgazdaság alrendszereihez

Az MH logisztikai biztosítása a mindenoldalú biztosítás alapvető részét képezi, mely arra irányul, hogy a tevékenység sikeres megvívásához a hadművelleti biztosítással szoros összhangban kedvező feltételeket teremtsen.

A logisztikai biztosítás arra irányul, hogy a csapatok harc és harccal kapcsolatos tevékenységeinek anyagi-technikai, egészségügyi, elhelyezési és közlekedési (mozgás) biztosítását megoldja.

A logisztikai rendszer ágazati tagozódással, ágazati felelősség mellett működik.

A logisztikai biztosítás alapelveiből a témához kapcsolódva *két alapelvet tartunk célszerűnek kiemelni:*

- a nemzetgazdaságra történő támaszkodás,
- a területi ellátás alapelveit.

Ezen alapelveket támogatják az elmúlt időszakban meghozott törvények, kormányhatározatok, rendeletek.

Ezek közül a legmeghatározóbbak az 1993. évi CX törvény a honvédelemről, 1041/1994. évi kormányhatározat a nemzetgazdaság védelmi felkészítése tervezéséről és a védelmi célú tartalékolási tevékenység szabályozásáról, a 64/1995. évi Honvédelmi Minisztériumi utasítás "a Honvédelmi Minisztériumnak és egyes háttér intézményeinek, valamint Magyar

Honvédség Parancsnokság rendkívüli állapot időszaki igények tervezésével összefüggő tevékenységek szabályozása".

A fenti jogszabályok lehetőséget teremtenek a tervezés folyamatában a nemzetgazdaságra történő maximális támaszkodásra és megalapozzák a területi ellátási elv életképes működési feltételrendszerét.

A logisztikai tevékenységet segíti elő nemzetgazdasági szinten a szakminisztériumok által szabályozott meghagyás, továbbá a követő tervezést figyelembe véve több mint 100 cikk statisztikai úton történő megfigyelése. Ezekben alapvetően érvényesül az infrastruktúra rendkívüli állapot időszakában történő működés zavartalan biztosítása, a logisztikai biztosításhoz nélkülözhetetlen anyagi készletek, késztermékek megbízható tervezése.

Az ágazati tervek szorosan kapcsolódnak a nemzetgazdaság szakági minisztériumainak terveihez, az igények és azok biztosítása szerves részét képezik.

A Magyar Honvédség mint fogyasztó, megrendelő szükségleteinek kielégítéséhez az anyagi készleteket, technikai eszközöket, felszereléseket - megfelelő hadiipari háttér hiányában - a nemzetgazdaságtól szerzi be.

Hasonló törekvésekkel találkozunk a Magyar Honvédségnél és részben ez a NATO tagországoknál már megvalósult, hogy a szolgáltatásokat megvásároljuk, megrendeljük.

Ezen irányelv megvalósulásával a nemzetgazdasági gazdálkodó szervek honvédségi érdekű kapacitásának ezirányú felkészítésével, megfelelő gazdasági háttér, törvényi feltétel és finanszírozás mellett lényegesen csökkenthető - s az elmúlt időszakban csökkent is - az MN szakállományának létszáma.

Másik nagy előnye, hogy a nemzetgazdaságban meglévő és az MH-ban is felhasználható anyagok, eszközök kettős tárolása elkerülhető és az ezzel összefüggő folyamatok, a hozzájuk rendelhető erőforrások nem duplázódnak meg.

A logisztikai rendszer ilyen irányban történő eltolódását lehetővé teszik a biztonságpolitikai és honvédelmi politikai alapelvek is.

Az MH logisztikai vezetése, szakállománya átalakulhat a tervező, szervező, végrehajtó állomány menedzser típusúvá válik, "tisztábban" kezelhetők a vezetési és logisztikai folyamatok.

A nemzetgazdaságra történő támaszkodás elve egyben egy szükség-szerű folyamat, melyet az élet követel meg tőlünk. Az MH-ban rendelkezésre álló erőforrások csökkenő tendenciája (létszám, anyagi készletek, szállítóeszközök, stb.) is ebbe az irányba tereli gondolkodásmodunkat. Ez egyben kikényszeríti a takarékos, gazdaságos, többvariációs feladat megoldás tervezését, mely egyben megfelel a NATO logisztikai alapelveinek is.

3.) MH ágazati biztosítási rendszerének elemzése

a.) anyagi biztosítás

Az anyagi biztosítás azon tevékenységek összessége, melyek arra irányulnak, hogy a csapatok feladataik ellátásához, illetve a személyi állomány élet- és munkakörülményeihez, a harctevékenységhez szükséges eszközökkel, anyagokkal, külső szolgáltatásokkal kellő időben és helyen, megfelelő mennyiségben és minőségben rendelkezzenek.

Az anyagi biztosítás magába foglalja a tevékenység végrehajtásához és a személyi állományából való gondoskodáshoz szükséges eszköz- és anyagi készletek megalakítását, tárolását, lépcsőzését, felhasználás szabályozását, felhasznált eszköz-anyag készletek pótlását, elosztását és szállítását.

Az anyagi biztosítás rendszerében horizontálisan biztosítási ágakat (főnökségeket, szolgálatokkal kijelölt csoportokat), vertikálisan tagozatokat (biztosítási szinteket) különböztetünk meg.

A harcászati anyagi biztosítási tagozatot nem elemezve tekintsük át a hadműveleti és harcászati tagozat rendeltetését: A harcászati tagozat a szárazföldi és légvédelmi haderőnemek, a területvédelmi és egyéb csapatok alegységeinél, egységeinél, magasabbegységeinél működik. Rendeltetése a harcoló, harcbiztosító és kiszolgáló alegységek, egységek és

magasabbegységek anyagi-technikai szükségleteinek kielégítése. Feladatait a szervezetszerű és megerősítésül kapott anyagi-technikai biztosító szakalegységekkel, a náluk lévő eszköz és anyagkészletekkel hajtják végre.

A hadműveleti anyagi biztosítási tagozat a haderőnemeknél működik. Rendeltetése: a hadműveleti szintű anyagi szükségletek kielégítése, az egészségügyi, a közlekedési, szállítási feladatok megszervezése és végrehajtása. Feladatait haderőnemek állományába tartozó logisztikai csapatok, szervek hajtják végre.

A hadászati (központi) anyagi biztosítási tagozat, a Magyar Honvédség anyagi biztosítási rendszerének legfelső szintje. Rendeltetése a Magyar Honvédség hadászati szintű anyagi szükségleteinek kielégítése. Feladata a hadianyag készletek nemzetgazdaságtól történő átvétele, a csapatok eszköz pótlásának és anyagellátásának megszervezése és irányítása, az anyagi biztosítás és szállítás központi feladatainak végzése. A hadászati anyagi biztosítási tagozat feladatait az illetékes minisztériumokkal és országos hatáskörű szervekkel együttműködve hajtja végre, az állami vezetés által rendelkezésre bocsátott állami tartalékok, intézetek, vállalatok és szakalegységek, egységek bevonásával.

Az anyagi készletek lépcsőzése:

A harcászati (csapat) szintű készleteken kívül szükségesek a hadműveleti szintű készletek és a hadászati (központi) szintű készletek.

Harcászati (csapat) szintű készletek alatt a harcostól vagy eszköztől hadtesttel bezárólag kialakított készletet értjük, amelynek rendeltetése anyagnemtől függően a harc feladatok azonnali megkezdésének biztosítása, illetve az első harc feladatra az anyagi önállóság megteremtése. A harcászati szintű készletek döntő része a helyszínen, a többi "M" utalványon, a központi raktárakban áll rendelkezésre.

A hadműveleti szintű készlet a seregtest tagozatban létrehozandó olyan mobil anyagmennyiség, amelynek rendeltetése, hogy biztosítsa a hadműveleti rendeltetésű csapatok teljes anyagszükségletét, a harcászati szintű készletekkel együtt. Az állandó harckészültség időszakában ezen készletek a hadászati készletek részét képezik, azoktól nincsenek elkü-

lönítve, létrehozásukra a magasabb harckészültség időszakában, vagy külön parancsra kerül sor.

A hadászati (központi) szintű készletek a katonai felső vezetés részére rendelkezésre álló és igénybe vehető anyagmennyiséget jelentik, melynek rendeltetése a beszerzésekkel összhangban lévő ellátás és tartalékképzés. Ezen készletekből történik a hadműveleti készlet megalkotása, valamint a hadműveletek anyagi biztosítása. A hadászati készletek nagyságrendje és tárolási helye szolgálati áganként változó, amely jelentősen függ a nemzetgazdaság gyártókapacitásától és teljesítőképességétől.

Anyagi készletek tárolása:

A csak a honvédségnél használatos anyagok és eszközök (fegyver, lőszer, harcanyag és speciális berendezések) tárolása kizárólag a honvédségi kezelésű raktárakban, bázisokon történik.

Mindazon anyagok, amelyek felhasználása nem csak honvédséghez kötött (élelem, üzemanyag, egészségügyi anyag és javítóanyagok egy része) részben honvédségi raktárakban és bázisokon, döntőrészt nemzetgazdasági bázisokon kerültek tárolásra, illetve folyamatos nemzetgazdasági termelésből kerültek átvételre (kenyér, húsáru, stb.)

Az anyagi biztosítás (logisztikai biztosítás) egyik alrendszere (alappvető folyamata) a csapatok állandó hadrafoghatóságának (harckészültségének) fenntartásához, a harc-, a hadművelet megvívásához szükséges, harc-, fenntartási és ellátási anyagszükségletek biztosítására irányuló rendszabályok és tevékenységek összessége.

Az anyagi biztosítás célja, a csapatok folyamatos, időbeni ellátása a megfelelő mennyiségű és minőségű anyagokkal. Az anyagi biztosítás kiterjed a különböző szakszolgálatok - mint anyagnem felelős szolgálatok - nomenklatúrájába tartozó anyagokra.

Az anyagi szükségletek kielégítése az ellátás rendszerében valósul meg.

Az ellátás az anyagbiztosítás egyik eleme, mindazon rendszabályok és tevékenységek (hadműveletek) végrehajtása során felhasznált anya-

goknak, a felhasználás mértékéhez és üteméhez igazodó pótlására, a megkövetelt készletszint folyamatos fenntartására, a tevékenység végére elrendelt készletek megalakítására irányulnak.

A csapatok harc-, fenntartási és ellátási anyagokkal történő ellátása, felülről, lefelé irányuló, alapvetően a közbeeső ellátási tagozatokon keresztül megvalósuló kiszállítással (vételezéssel), a csapatok reális igényeihez igazodva valósul meg.

Az ellátás magába foglalja az anyagszükségletek megállapítását, a raktári műveleteket (újraelosztást), az anyagok felhasználáshoz történő előkészítését (élesre szerelés, tárazás, hevederezés, élelmiszerek feldolgozása, üzemanyag feltöltés, stb.) az anyagi készletek átadását, átvételét, a nyilvántartás vezetését.

Az ágazatonkénti ellátás elve, hogy az anyagi biztosítás, a különböző szakanyagoknak megfelelő differenciáltsággal, ellátási áganként, az anyagnemfelelős szakszolgálat szervezésében valósul meg:

Ellátási ágazatok:

- rakéta, lőszer, fegyverzeti fenntartási anyagellátás;
- műszaki harc- és fenntartási anyagellátás;
- vegyvédelmi és vegyi harcanyagellátás;
- híradó (elektronikai) anyagellátás;
- páncélos és gépjármű fenntartási anyagellátás;
- repülő-műszaki szakanyag ellátás;
- üzemanyag-ellátás;
- élelmezési anyagellátás;
- ruházati anyagellátás;
- egészségügyi anyagellátás;
- állategészségügyi anyagellátás;
- közlekedési anyagellátás;
- tábori elhelyezési anyagellátás;
- katonai kereskedelmi ellátás;
- vízellátás.

Az ágazati anyagellátást az anyagnemfelelős szolgálatok szervezik.

Az előjáró felelősségének elvén azt értjük, hogy a parancsnok felelős az alárendeltek mindennemű anyaggal való ellátásáért, a felhasználás normatív szabályozásáért, az előírt készletek megalakításáért. A különböző ellátási ágazatokban történő anyagellátásért a szolgálati ágak főnökei közvetlenül felelősek.

Ellátási tagozat:

A harc-, fenntartási és ellátási anyagok, a hátszágból, a központi tárintézetekből az ellátási tagozatokon keresztül jutnak el a felhasználókhoz. Az anyagi biztosítás rendszerén belül, a tagozatonkénti felépítés rendszerének megfelelően ellátási tagozatok, szakaszok működnek.

A szárazföldi csapatok anyagi biztosításának rendszerén a következő ellátási tagozatok(szakaszok) működnek:

- hadászati (központi) tagozat,
- hadműveleti tagozat,
- harcászati tagozat,
 - ho. ellátási szakasz,
 - dandár ellátási szakasz,
 - zászlóalj ellátási szakasz.

Az egyes ellátási tagozatoknak, szakaszoknak továbbító és újraelosztó funkciója van. A továbbító funkció azt jelenti, hogy az előjáró tagozatból érkező anyagokat átveszi, tárolja és átadja az alárendeltek részére. Az újraelosztó funkció értelmében, az adott ellátási tagozat, az egy tételben átvett anyagokat az alárendeltek igényeihez igazodva, mennyiségi és minőségi követelmények szerint újraelosztja.

Egyes ellátási tagozatokban, szakaszokban jelentkező feladat, a harc- és fenntartási anyagok közvetlen felhasználáshoz történő előkészítése.

Az anyagellátás meggyorsítása céljából, azok az ellátási tagozatok - ahol az újraelosztási funkció, illetve a közvetlen előkészítés feladatai nem jelentkeznek - megkerülhetők.

A gépesített ellátásnál az autonómia elve érvényesül. Részükre biztosításra kerül a feladathoz szükséges anyagmennyiség.

Ellátási forrásoknak tekintjük azokat a nemzetgazdasági termelő kapacitásokat, békében felhalmozott tartalék készleteket, illetve katonai tárintézetekben, raktárakban megalakított harc-, fenntartási és ellátási anyagi készleteket, amelyek felhasználásával a csapatok anyagszükségleteinek kielégítése történik.

A Magyar Honvédség csapatai ellátásának alapvető forrását, a haditermelésre átállt nemzetgazdaság termelőkapacitása, valamint a békében felhalmozott harc, fenntartási és ellátási anyagi készletek képezik.

Kiegészítő forrásként felhasználhatók az esetleges zsákmányolt anyagok is, a megfelelő ellenőrzés, bevizsgálás, mentesítés végrehajtása után, az előljáró engedélyével.

Az új honvédelmi alapelvek és követelmények, valamint a piacgazdaság kialakulása szükségessé teszik az MH háborús anyagi szükségletét biztosító eddigi tervezési, finanszírozási rendszer megváltoztatását. A megvívandó háború várható időtartama, az azt megelőző veszélyeztetettségi időszak bizonytalan - a hadiipari termelés felfuttatása szempontjából rövid időintervalluma; az ország hadszíntérré (részeiben hadműveleti területté) válása; a kezdeti időszakban feltételezhető légcsapások arra vezetnek, hogy: - a hazai hadiipari termelés felfuttatására, abból adódó készletkiegészítésre, háborús utánpótlásra azonnal nem számolhatunk; - az MH háborús szükségleteit alapvetően a már békében kialakított védelmi készletekből szükséges kielégíteni. Jelentősebb készletkiegészítésre azon termékek esetében számolunk, amelyeket békében gyártanak, illetve amelyek rövid felfutási idejűek.

A nemzetgazdasági kapacitások és források igénybevételének változatai, az igénybevétel formái *az alábbiak szerint valósulhatnak meg:*

- Azonnali igénybevétel.
- A veszélyeztetettségi időszakban a nemzetgazdaság mozgósításának (átállításának) ütemében történő folyamatos igénybevétel.
- Tartós igénybevétel az agresszió elhárításának folyamán.

A csapatok ellátása, az ellátás alapvető forrásaitól a felhasználóig, az ellátás alrendszerét képező és annak érdekében szervezett vasúti és közúti ellátási szállítással valósul meg.

b.) technikai biztosítás

A technikai biztosítás mint a logisztikai biztosítás alrendszere, amely a csapatok állandó hadrafoghatóságának fenntartása érdekében a harc- és hadműveletek megvívásához szükséges technikai eszközök biztosítására, azok üzemeltetésére, üzembenartására és helyreállítására irányuló rendszabályok és tevékenységek összességét jelentik.

A technikai biztosítást a logisztika biztosítás egységes vezetési rendszerén belül a haditechnikai szolgálat vezeti és hajtja végre.

A technikai biztosítás célja a csapatok harc-, biztosító- és kiszolgáló eszközökkel történő ellátása, a technikai eszközök technikai hadrafoghatóságának biztosítása, a harctevékenységek és harccal kapcsolatos tevékenységek során megsérült és meghibásodott eszközök helyreállítása.

Technikai eszközök a honvédség állományába rendszeresített vagy a nemzetgazdaságból honvédségi alkalmazásra igénybe vett azon eszközök, amelyek lehetővé teszik a csapatok harcfeladatainak megoldását vagy közvetve biztosítják azok végrehajtását.

A technikai eszközöket az MH-n belül az alkalmazás és a szolgálati ágakhoz történő tartozás szerint csoportosítjuk:

Csoportosításuk:

- fegyverzettechnikai eszközök,
- páncélos- és gépjármű-technikai eszközök,
- műszaki technikai eszközök,
- vegyvédelmi technikai eszközök,
- elektronikai eszközök,
- repülőtechnikai eszközök,
- felderítő technikai és rádióelektronikai eszközök,
- hadtáp technikai eszközök,
- közlekedési és szállítási biztosító eszközök és rakodógépek,

- egészségügyi biztosító eszközök.

A technikai biztosítás folyamata olyan feladatok megoldását eredményező tevékenységekből áll, amelyek logikailag összekapcsolódva biztosítják a technikai eszközök technikai állapotának és hadrafoghatóságának előírt szinten tartását, repülőeszközöknél a harcász állapotba helyezését, a sérült vagy meghibásodott eszközök helyreállítását.

A technikai biztosítás feladatai:

- üzemeltetés és az üzemeltetés rendszabályainak meghatározása, foganatosítása,

- üzemeltetés, ezen belül technikai, műszaki kiszolgálás, különleges felkészítés,

- helyreállítási, ezen belül technikai felderítés, vontatás és szállítás, javítás, visszatérítés.

A technikai biztosítás feladatait a csapatok és a technikai biztosító egységek, alegységek hajtják végre. A technikai biztosító egységek és alegységek elhelyezkedése és az általuk használt kijelölt és berendezett utak, objektumok szorosan illeszkednek az adott kötelék harcrendjébe, hadműveleti felépítésébe.

Az üzemeltetés, az üzemeltetés és a helyreállítás feladatai megszervezése, végrehajtása érdekében a haditechnikai szolgálat elemzi az alkalmazás körülményeit, a sérülések és meghibásodások várható mennyiségét, minőségét, a technikai veszteséget, a haditechnikai eszközök állapotát, meghatározza a várható üzemeltetési normatívákat.

A helyreállítási folyamat magába foglalja a sérült, meghibásodott haditechnikai eszközök technikai felderítését, vontatását, szállítását a javítás helyére, az eszközök javítását, valamint visszatérítését.

A javítás az a technológiai folyamat, amelynek tartalma a haditechnikai eszközök technikai hadrafoghatóságának helyreállítása, a sérülések és meghibásodások megszüntetésével.

A javítás, helyreállítás folyamata központi feladat, amely lehetővé teszi a technikai veszteségek csökkentését és a sérült haditechnikai eszközök visszatérítését az alkalmazóhoz. A javítások alapvetően a sérülés helyszínén, vagy annak közelében, illetve a különböző tagozatban telepített, működtetett szakjavító műhelyekben javító alegységek, egységek települési helyén és a nemzetgazdaság javítóbázisain kerülnek végrehajtásra. A javítások, a javítást végrehajtó szervezet lehetőségei szerint tagozódnak. A javításra fordítható idő és a technológiai mélység a javítási tagozattal arányosan növekszik. A javítások a javító szervezetek lehetőségei szerint hat fokozatba sorolhatók.

A nemzetgazdasági javító kapacitások felhasználásának lehetséges időszaka a veszteség keletkezését figyelembe véve alapvetően az agresszió elhárításának és az azt követő időtartama. Gyakorlatilag az adott üzem kapacitásának folyamatos lekötését eredményezi.

A technikai biztosítás MH szintű feladatait központi és stacionér üzemek, hadműveleti szintű javító szervezetek - együttműködve a hadosztály javító zászlóaljaival, a dandárok javító századaival - hajtják végre.

Az ország területén vívott védelmi hadművelet technikai biztosítására jellemző lehet a helyzetek gyors és éles változása következtében létrejövő veszteséggócok aránytalan eloszlása, a sérülések és meghibásodások jellegének, mértékének a nagyobb javítási igény felé való eltolódása. Mindezekből adódóan szükségessé válik a harcoló csapatok autonómiájának biztosítása, a javító- vontató szervek önállóvá tétele és közelítése a sérülések helyéhez, valamint az ország területén lévő - közeli - javító üzemek szükség szerint igénybevétele.

A várható km. felhasználás az agresszió elhárítása során harcjárműveknél 300-350 km., gépjárműveknél 1000-1200 km. A harcoló csapatok a harcnapok végén alapvetően éjszaka hajtják végre a technikai ellenőrzés és karbantartás meghatározott, kiemelt műveleteit. Mindezeket haladéktalanul végre kell hajtani a harcból kivont csapatoknál is.

A modellezések alapján a technikai eszköz veszteség az alábbiak szerint prognosztizálható a főbb eszköz típusokból:

- fegyverzeti eszköz	11-12 %/nap
- hk. és pc.hc. jármű	8-9 "
- repülő	7-10 "
- híradó eszköz	10 "
- gépjárművek	6 "

A bekövetkező veszteségek megoszlának kis-, közép- és nagyjavítást igénylő eszközökre, valamint a vissza nem térülő veszteségekre. Ezek aránya eszközönként eltérő, számítások szerint a kisjavítások részaránya általában elérheti a 40-60 %-ot. Tekintettel a haditevékenységek várható rövid időtartamára csupán ezek helyreállításával, illetve visszapótlásával és a középjavítások egy részének visszapótlásával számolhatunk az adott időszakban.

c.) közlekedési biztosítás

Közlekedési biztosítás (egy változat szerint, új megközelítésben röviden) a hadműveleti logisztika, illetve az ellátási-, kiszolgálási-, utánpótlási logisztika része, melyet a csapatok hadműveleti feladatainak megfelelően átcsoportosítások végrehajtása, valamint a harctevékenységet logisztikai, egészségügyi szempontból biztosítók szállítási feladatainak megoldása érdekében szerveznek.

C.1.) Az MH közlekedési szolgálatának helyzete:

Az MH háborús alkalmazásához kapcsolódó közlekedési biztosítási tervek a különböző szintű közlekedési szerveknél és csapatoknál naprakészek, az alaprendeltetésből eredő feladatok feltételrendszere a biztosított költségvetéssel arányos helyzetben van.

A szállítások terén a szűkös költségvetési lehetőségek miatt eddig kiadott szigorító rendszabályok előírásainak figyelembevételével az MH béke ellátási- és szervezési feladataival összefüggő szállítások a biztosított anyagi erőforrások függvényében folyamatosan végrehajtásra kerülnek.

Nemzetközi szállítások vonatkozásában további teendőt jelent az orosz államadósság fejében még megküldésre kerülő BTR-80/A harcjárművek szállításával kapcsolatos feladatok végrehajtása. Ebben az évben lett szervezve az olasz ARIETE pc. dd. alegységeinek magyar területen történő szállítása, közúti mozgásának irányítása.

A közlekedési szolgálat készen áll a békefenntartói feladatokat Cipruson, ill. a Sínai félszigeten ellátó magyar kontingens utánpótlásával, váltásával kapcsolatos szállítási feladatok szervezésére. A kialakult rendszerben folynak a délszláv területen működő magyar műszaki kontingens ellátási, utánpótlási szállításai.

A megnövekedett szállítmánykísérési feladatok megoldása a szállítmánykísérő alegység létszámával - különösen állományváltás idején - egyre nagyobb problémát jelent és csak más alakulattól történő vezénlyéssel valósítható meg. Ennek a feszültségnek a feloldása, nevezetesen a szállítmánykísérő alegység létszámának növelése folyamatos gondot jelent a szolgálat vezetése számára.

A közlekedés-műszaki területen az 1997. évre tervezett, illetve az előző évről áthúzódó nagyobb építési feladatok végrehajtásra kerültek. A fontosabb feladatként jelentkező HELIPORT, a tatai harckocsiátjáró, valamint a jobbágyi útjavítás befejeződött, a próbaüzemeltetés folyamatban van. A rendelkezésre álló pénzügyi lehetőségek a szolgálat részére nem teszik lehetővé a helyőrségi és gyakorlótéri lánctalpas utak folyamatos karbantartását, ami egyre nagyobb problémát jelent főként a központi gyakorlótér térségében.

Azon iparvágányok állapota, ahol az MH törzshasználó (29 db) csak szükségszerűen megfelelő. Jelentős összeg, mintegy 100 mFt lenne szükséges a műszaki állapot szintentartásához, ezzel együtt a használatbavételi engedély beszerzéséhez. Az iparvágányokhoz tartozó rakodók állapota megfelelő, viszont a rakodást közvetlenül nem befolyásoló részegységek, tartozékok felújításra szorulnak.

Szakanyag és szaktechnika helyzete:

Állománytáblás eszközök:

- Vasúti gördülőtechnika

A vasúti üzemanyag-szállító tartálykocsipark selejtítés utáni pótlása nem történt meg, a béke szükséglet kielégítésére nemzetgazdaságból bérelt vagonokat biztosított.

A szállítmánykísérő vasúti kocsik műszaki állapota csak szükségszerűen felel meg a műszaki előírásoknak. A minimális költségvetési előirányzat a legszükségesebb javításokat is alig fedezi annak ellenére, hogy az eszközök nagyobb része javítást, illetve műszaki fővizsgát igényel.

- Anyagmozgató-, rakodógépek

Az eszközök magas életkora következtében jelentős részük műszaki állapota - a folyamatos szerviz és javítási tevékenység ellenére - csak szükségszerűen megfelelő. A gépek jelentős része műszakilag elavult, az üzemképes állapotban tartás jelentős javítási költséget igényel az egyre gyakoribb meghibásodások következtében.

Az eszközök elöregedését híven tükrözi a magas selejtítési arány, amelyet a minimális beszerzés kompenzálni nem képes.

Ez a magas életkor, a mind gyakoribb meghibásodások, a növekvő szervizköltség és az igényekhez képest alacsony központi költségvetési előirányzat következtében a megbízható üzemeltetésük folyamatosan romló tendenciát mutat. Káros hatása egyre élesebben jelentkezik a béke raktári tevékenység végzésében, kritikus szinten áll az alaprendeltetésű feladatok anyagmozgatói feltételrendszere.

A megszűnő katonai szervezetek által leadásra kerülő eszközök a legjobb esetben is csak ipari javítást követően kerülhetnek kiadásra más katonai szervezet részére.

A fenti körülmények következtében az állománytáblás közlekedési szaktechnikai eszközök (KSZTE-k) MH rendszeréből történő kiáramlása egyre intenzívebb, amelyet az elektromos anyagmozgató és rakodó-

gépek üzemeltető áramforrásainak elöregedése a következő években jelentősen meg fog emelni.

- Konténer rakodó, szállító szerelvények

Egy darab felújított, 20 tonnás konténer rakodó, szállító szerelvény beszerzése történt, az IFOR MH Műszaki Kontingens rakodási szállítási feladatainak biztosítása érdekében. A meglévő eszközök műszaki állapota a biztonságos üzemeltetés színvonalát nem éri el, ipari javításuk gazdaságtalan, az MH rendszeréből történő kivonásuk folyamatosan történik.

Hadinormás anyagok:

- Egységakománypépző eszközök

Kivonásuk az elhasználdás függvényében folyamatos, a békeszükséglet kielégítését a szervezési változások során megszűnt katonai szervezetek készleteinek átcsoportosításával többségében a szolgálatnak sikerült megoldani. 1996. évben IFOR célra 15 db 20 t-ás és 10 db 5 t-ás konténer beszerzése történt meg, valamint a szállítási rendszer korszerűsítésének érdekében, csapatpróba céljára 20 db összecukható minikonténer került beszerzésre.

- Közlekedési készletek és felszerelések

A közlekedési szakcsapatok "M" utalványon biztosítandó készletei megalakításra kerültek. Az új "M" anyagutalványok csak az átszervezést követően készülnek el és kerülnek kiadásra.

Összességében: a közlekedési szaktechnikai eszközök a "Béke" feladatok mennyiségi ellátottság szempontjából **szükségszerűen**, műszaki és technikai állapotuk alapján csak **minimális színvonalon** képesek biztosítani. Amennyiben a közlekedési szaktechnikai eszközök és anyagok a MH rendszeréből történő kiáramlásának folyamata nem csökkenthető, akkor jelentős nehézségek keletkezhetnek a MH béke és "M" anyagmozgatási és rakodási feladatainak végrehajtásában!

A gazdálkodás terén ebben az évben a szolgálat kiemelt feladatának tekintette működőképességének megőrzését, a tervezett és terven felüli

feladatok végrehajtását. A tárgyév során a szállítási előirányzat felhasználásánál és a számlák kiegyenlítésénél a rendszeres havi finanszírozással a likviditási problémák rövidebb idő alatt rendeződtek.

A szolgálat 1997. év szeptemberében nehéz helyzetbe került, mivel az elrendelt átszervezési szállítások volumene, illetve költségigénye messze meghaladta a jóváhagyott támogatási előirányzatot. A különbség (hiány) még tovább növekedett a legutóbbi szállítási feladatokkal (lőszert-, ruházat- és vegyvédelmi, stb. anyagok átcsoportosítása, átrendezése). A szállítási költség egyértelműen feladatfüggő, ezért egyoldalú korlátozása nem lehetséges, csak a feladatok elhagyásával csökkenthető!

Az év során a költségvetési támogatás havi igényléseit július hónapig az MH GCSF-ség a felterjesztett igényeinknek megfelelően biztosítani tudta.

Az anyagmozgató és rakodógépek ipari javítása a II. félévben a költségvetés alulfinanszírozottsága miatt leállításra került. A tárgyév hátralévő részében a legszükségesebb, helyszíni javítások és műszaki vizsgálatok kerülnek végrehajtásra, ezáltal az MH rendszerében lévő alacsony műszaki színvonal és rakodógépkapacitás veszélyezteti az átszervezési, valamint ellátási anyagszállításokat.

C.2.) A szolgálat szakmai irányítása alá tartozók helyzetének megítélése.

MH Katonai Közlekedési Központ

A kiadott állománytábla szerinti szervezeti felállás kialakítását megkezdte és az új felállás szerinti működését a meghatározott határidőre eléri. Az átmeneti időszakban képes működőképességének megőrzésére, a HKSZ-"M", valamint az év hátralévő időszaka szállítási feladatainak szervezett végrehajtására.

MH Szárazföldi Vezérkar közlekedési szolgálata

A szolgálat személyi feltöltöttsége jelenleg 87 %-os. Kiemelt figyelmet fordítva oldották meg az év során eddig jelentkezett szállítási feladatokat. Az átszervezéssel egyidőben végrehajtották a hadi használhatatlan, üzemképtelen szaktechnikai eszközök leadását. Jelenleg az átszer-

vezések és a hiányos raktári készletek miatt hiányosságok mutatkoznak a közúti kommandáns felszerelések biztosítottsága terén. Továbbra is problémát jelent, hogy több szervezetnél csak megbízásos alapon látják el a szállító diszpécseri feladatokat. A szolgálat az év során jó színvonalon, eredményesen vett részt a különböző parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatokon, szervezeten, eredményesen hajtotta végre a szakmai kiképzéseket.

A haderónemi vezérkar új felállású közlekedési szolgálata képes a megváltozott szervezeti rendnek megfelelően a szakmai feladatai végrehajtására.

MH Légierő Vezérkar közlekedési szolgálata

A szakállomány feltöltöttsége 75 %, a szervezeti változásokkal összefüggően a hiányzó beosztások folyamatosan feltöltésre kerülnek. Az év során jelentkező szállítási feladatokat eredményesen végrehajtották. Jelentős munkát végeztek a saját eszközökkel végrehajtott szállítások diszpécser irányításával összefüggő szabályozók, nyilvántartások, jelentési rendszerek egységesítése terén. Szervezeten végrehajtották a különböző szakmai kiképzéseket. A KSZTE- k hadrafoghatósági szintje valamennyi katonai szervezetnél megfelelő.

C.3.) Az ország fontosabb közlekedési alágazatainak helyzete

A vasúti infrastruktúra helyzete

Az ország mintegy 7700 km hosszú vasúti hálózatának közel 40%-a tartozik az országos törzshálózatba, amelyből közel 2.000 km egyben az európai törzshálózat részét is képezi. **A vasút vonalhálózatának fejlettsége és az európai törzshálózathoz is kapcsolódó vasútvonalak állapota lehetővé teszik mind a mindennapos belföldi forgalom, mind az országon átmenő tetszőleges irányú tranzitforgalom zavartalan lebonyolítását.**

A jelenlegi - és a távlatokban is fenntartásra tervezett - vonal- és állomás- hálózat, valamint vasúti járműállomány lehetőséget biztosít valamennyi ország- rész, jelentősebb tájegység, régió vasúti forgalomba való bekapcsolására, a nemzetgazdaság igényei szerinti szállítások kellő színvonalú lebonyolítására. A magyar vasutakat felkészültsége és aktivi-

zálható teljesítőképességei alkalmassá teszik az ország védelmi igényeihez kapcsolódó szállítások, valamint - elsősorban a fontosabb tranzit irányokban - intenzív szállítások végrehajtására is.

A vasúthálózat szerkezeti felépítése elvileg lehetőséget ad észak-dél irányban legalább 5, kelet - nyugati irányban legalább 3 szállítási irány (fő, tartalék, haránt) kijelölésére. Az országos hálózathoz a katonai szállításokra kijelölhető szállítási irányok mennyiségét elsősorban a vasútvonalak kiépítettsége (vágányok száma, állomások befogadóképessége, tengelyterhelhetőség, vontatási mód, biztosító berendezések, stb.) és ebből eredő átbocsátóképessége határozza meg. Az adott vasúti irányok átteresztőképességét azonban a technikai adottságok mellett az igénybevehető járműpark (különösen a mozdonyok) és a vonatszemélyzet létszáma is befolyásolhatja. A kelet - nyugati irányban kijelölhető vasútvonalak esetében mind a mennyiség, mind az átbocsátó képesség szempontjából, korlátként jelentkeznek a Dunán lévő vasúti hidak. Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy jelenleg az ország keleti és nyugati fele közötti vasútforgalom döntő része a Budapest Déli-összekötő vasúti hídon bonyolódik le. Összességében rögzíthető, hogy a szükséges jármű és személyzeti feltételek megléte mellett az adott vonalszakasz átteresztőképessége rendszerint a névleges kapacitásig - a napi forgalom zavarása nélkül - igénybevehető. Ez a kétvágányú fővonalakon napi 24 - 36, egyéb vonalakon átlagosan 8-12 vonatpár közlekedtetését jelentheti.

A közúti infrastruktúra helyzete

Magyarország teljes közúti hálózatának mintegy harmadrésze képezi az országos közúthálózatot, amely mindösszesen 30 023 km. Míg a teljes közúthálózatnak csak a fele rendelkezik szilárdburkolattal, addig az országos közúthálózat kiépítettsége eléri a 99 %-ot. **Az országos közúthálózat szerkezete és fejlettsége, az európai tranzitúthálózathoz is kapcsolódó autópályák, első és másodrendű főútvonalak állapota lehetővé teszik az országon átmenő tetszőleges irányú tranzitforgalom zavartalan lebonyolítását.** Az ország állami közúthálózatának döntő része a védelem által támasztott műszaki követelmények figyelembevételével (6-7 m pályaszélesség, minimális 30 m-es vízszintes ívsugar és 80 tonnás hídteherbírás) került kiépítésre, így - néhány közismert szűk keresztmetszet kivételével - a mindennapos forgalmi igények kielégítésén túlmenően várhatóan a védelmi igényeknek is megfelel. Az ország közúthálózatá-

nak jelenlegi műszaki állapota - különösen a tranzit irányokban - alapvetően lehetővé teszi az intenzív közúti mozgások lebonyolítását.

A jelenlegi és a távlatokban is fenntartásra tervezett közúthálózat - beleértve a gyorsforgalmi utak hálózatát is - lehetőséget biztosít valamennyi országrész, tájegység, régió (gyakorlatilag valamennyi lakott település) közúti forgalomba való bekapcsolására, a lakosság és a nemzetgazdaság igényei szerinti közúti mozgások, szállítások kellő színvonalú lebonyolítására, más közlekedési alágazatokkal való kapcsolatok megteremtésére.

Vízi közlekedés helyzete

Hazánkban 1630 km folyószakasz alkalmas hajózásra, valamint további 530 km pedig kishajózásra.

A két nagy folyón jelenleg több a múltévszázadban és e század első felében kiépített kikötő található, azonban ezek közül egyetlenegy korszerű, az európai igényeknek megfelelő teherkikötő sincs. A Duna a legfontosabb vízi út, teljes magyarországi szakasza - 417 km - az év nagy részében hajózható. Mint kiemelt Transz-európai közlekedési folyosó a Duna-Majna-Rajna csatorna megnyitásával felértékelődött. A Budapest feletti Duna szakasz kis hajózási vízmélysége jelentősen rontja a szállítási lehetőségeket és a gazdaságosságot.

A légiközlekedés helyzete

A magyar légi közlekedés csak a nemzetközi légi közlekedés részeként minősíthető. A Ferihegyi nemzetközi repülőtér az európai légi közlekedés szerves részévé vált. Jelenleg az országban légi közlekedésre alkalmas infrastruktúra (összesen 56 repülőtér) - az ország területéhez képest - gazdagon áll rendelkezésre. Az állandó használatban lévő 2 polgári és 6 katonai repülőtér mellett 24 - döntően sportcélokat szolgáló - repülőtér ideiglenes jelleggel üzemel. További 24 különböző kiépítettséggel rendelkező repülőtér üzemén kívül van. A rendelkezésre álló, de jelenleg üzemén kívüli egykori katonai repülőterek szilárdburkolattal rendelkező fel- és leszálló pályái, közúti és vasúti kapcsolatai, épületei felkínálják a hasznosítás lehetőségét.

Összességében: az MH közlekedési biztosítását szervező, irányító és végző szervezetek a honvédség jelenlegi átmeneti időszakában működőképességüket megőrizték, az új szervezeti, vezetési rendre meghatározott határidőre átállnak. Az évek óta tartó alulfinanszírozás kedvezőtlenül hat a közlekedés- műszaki feladatokra, a közlekedési szaktechnikai eszközök technikai állapotának megfelelő szintentartására. A szolgálat komoly tapasztalatokkal rendelkezik a nagytömegű és nagytávolságú hazai, nemzetközi vasúti, légi, valamint közúti szállítások szervezésében, végrehajtásának irányításában. Kialakult szakmai kapcsolatai vannak a szomszédos és az európai NATO országok katonai közlekedési szerveivel.

d.) egészségügyi biztosítás

Az egészségügyi biztosítás a személyi állomány harcképességének fenntartására irányul. Magába foglalja a gyógyító-kiürítő, közegészségügyi-higiéniái és járványvédelmi biztosítást, valamint a tömegpusztító fegyverek, ipari katasztrófák elleni védelem egészségügyi rendszabályait.

A rendszabályok sikeres megvalósításának feltétele, hogy a csapatok egészségügyi biztosítása egységes szervezési elvek alapján történjen, egységes nézetek alakuljanak ki a sérülések, megbetegedések megelőzésétől, a gyógykezelés elveiről. A megvalósításhoz az MH egészségügyi szolgálata, az állami egészségügyi szolgálat, a helyi közigazgatási szervek erői és eszközei szoros együttműködése szükséges.

Gyógyító-kiürítő biztosítás megszervezése:

Az egészségügyi szolgálat kiemelt feladata a gyógyító-kiürítő biztosítás, melynek összhangban kell állnia a korszerű háború jellegével és megvívásának körülményeivel. A gyógyító-kiürítő biztosítás alapelveit a következőkben lehet megfogalmazni:

A katonasérültek háborús ellátásának alapelve a rendeltetésszerű kiürítéssel egybekötött szakaszos gyógykezelés. Az ellátás folyamatában a hadműveleti-harcászati helyzet változása függvényében kialakult egészségügyi helyzet diktálta mértékben érvényesülnek a kompromisszumos medicina elvei, módszerei.

Mivel a sérültek élete a megfelelő időben nyújtott segélytől függ, a gyógyító-kiürítő biztosítás megszervezésében az időtényező különösen fontos szerephez jut. Ezen belül kiemelkedő jelentőségű a segélyhelyek sérülések keletkezési helyéhez történő minél közelebbi telepítése, illetve a szállítás kérdése. Annak érdekében, hogy az első orvosi segély a lehető legközelebb legyen a sérülés színhelyéhez, jelentős egészségügyi erőt és eszközt kell biztosítani a harcoló egységek, alegységek számára (pl. orvost és szállítóeszközöket, szakorvosokat, stb.)

Az ország területén folyó harcselekmények során lehetővé válik a kiürítési távolság és a kiürítési szakaszok számának csökkentése, mely a sérültek mielőbbi végleges ellátása szempontjából kedvező, ugyanakkor azonban számolni kell azzal is, hogy növekedhet az egészségügyi ellátó kapacitás vesztesége.

Honi területen a hadműveleti-harcászati helyzet bizonyos fokú stabilitása esetén szélesebb körű sérültkontingens esetében alkalmazhatók főként az egyszakaszos szakkezeléssel egybekötött rendeltetésszerű hátraszállítás elve, illetve módszerei is, mely a súlyos sérültek életben maradásának esélyeit nagymértékben javítja.

A sérültek kiürítése:

A sérültek kiürítése a hadműveleti területen a dandár (ezred) segélyhelyekről a hadosztály saját és megerősítésül kapott eszközök alkalmazásával a "magamra" szállítás elvének alkalmazásával történik.

A hadosztály- segélyhelyekről a sérülteket a kórházba, a sebesültszállító gépkocsiszázad mellett a központi tagozatból megerősítésül általárendelésre kerülő sebesültszállító erők is biztosítják.

A sérültek kiürítésére az összes sebesültszállító kapacitás igénybevételén túl általános rendeltetésű szállítójárművek, légi és vízi kiürítő eszközök igénybevételével is kell számvetni.

Az egészségügyi biztosítás alapvető funkcionális feladatain túl nagy jelentőséggel bír és az egészségügyi szolgálat szervezetei által kell hogy megvalósuljanak az alábbi kapcsolódó szakterületek egészségügyi feladatai, melyekkel részletesen nem kívánunk foglalkozni:

- csapatok vízellátásának közegészségügyi ellenőrzése;
- csapatok ételmezésének közegészségügyi ellenőrzése;
- a harcmező szanálásának közegészségügyi ellenőrzése;
- részvétel az elhunytak temetésével kapcsolatos egészségügyi feladatokban.

A járványvédelmi feladatokat a járványvédelmi alegységek szoros együttműködésben az adott terület tisztiorvosi szolgálatával hajtják végre.

A tömegpusztító fegyverek és az ipari katasztrófák elleni védelem egészségügyi rendszabályait a várható vagy konkrét veszély esetén dolgozzák ki és adják ki az érintett állomány parancsnokai részére.

e.) Az elhelyezési biztosítás:

Rendeltetése, hogy biztosítsa a személyi állomány elhelyezési, pihentetési, tisztálkodási lehetőségei eszközrendszerét, az objektumok infrastruktúrájának zavartalan működését, az MH kezelésében lévő lakóingatlanok fenntartását.

A személyi állomány elhelyezéséhez, pihentetéséhez, a tisztálkodási lehetőségek eszközrendszerét az ideiglenes hadinormák alapján a csapatoknál megalakított készletekből biztosítják. A szolgálat klasszikus tagozati rendszerrel, tábori elhelyezési raktárral nem rendelkezik, az ellátás a csapat-központi tagozat között valósul meg. Tábori szervezet hiányában, s mivel szorosan kapcsolódik a ruházati szolgálat által biztosított szolgáltatásokhoz (sátor, fektetőanyag, takaró, lepedő, hálósák, PH ágycetét, stb.) a feladatot minősített időszakban a ruházati szolgálat látja el. Törekvések vannak a tábori elhe. szolgálat létrehozására, melynek csírái a vezető szervekben mint elvonuló elhe. szolgálat megtalálhatók.

Az objektumok infrastruktúrájának működtetését, a lakóingatlanok fenntartását a béke helyőrségben működő elhelyezési szervek, területi szerviz csoportok végzik úgy béke, mint minősített időszakban.

Fontos feladata a szolgálatnak a béke helyőrséget elhagyó csapatok objektumainak további fenntartása, hiszen a demobilizálás után ezen katonai szervezetek visszatérnek eredeti helyőrségeikbe.

4.) Az átmenet lehetőségei az ágazati biztosítási rendszerből a NATO kompatibilitás logisztikai rendszerbe

A NATO-hoz való csatlakozás közelsége, a megkezdett tárgyalások a Pfp/ParP gyakorlatok tapasztalatai, a különböző missziókban résztvevő kontingensek, a Magyar Műszaki Kontingens működése, elismertsége, az ellátási feladatok megtervezése, megszervezése, végrehajtása, a NATO logisztikai tanfolyamokon történő részvétel, a HVK Euró-atlanti Integrációs Munkacsoport által lefordított STANAG-ok, doktrinák, szabályzatok és egyéb anyagok megfelelő lapot szolgáltatnak az átmenet elősegítésére.

A logisztikai folyamat NATO elemeinek (2.sz.ábra) alapvetően az MH logisztikai folyamatai megfelelnek. Az eltérés az, hogy a folyamat elemeiből a beszerzés az HM jogkörébe, a többi folyamat a HVK jogkörébe tartozik. Amíg a Beszerzési Hivatal a HVKF alárendeltségébe volt a folyamat eleme NATO kompatibilisek voltak. Az átmenet lehetséges változata a HM és HVK összeolvasztása vagy a feladatrendszer visszastruktúrálásával lehetséges.

A logisztikai alapelvek tekintetében (3.sz.ábra) az MH feladatrendszerének eseti átcsoportosításával, új feladatok felvételével a kompatibilitás megteremthető.

Az MH logisztikai biztosítás jelenlegi elvei, ha más megfogalmazásban és feladatrendszerű csoportosításban is a NATO alapelvek nagy többségének megfelelnek.

A logisztikai támogatás alapelvei (4.sz. ábra) megvalósítása az MH logisztikai filozófia kidolgozását és a szervezeti korszerűsítését igényli. Ez egy hosszú távú célirányos fejlesztési program keretében - az időtartamát most nem megítélve - valósítható meg.

Ez idő alatt megteremthető az állomány szellemi kompatibilitása, a vezetési-rendszer munkamódszerek átalakítása és a kommunikációs lehetőségek mind teljesebb kiszélesítése.

V. Fejezet

Következtetések, javaslatok

1.) Amennyiben a NATO logisztikai támogatás alapelveit a kompatibilitás jegyében adoptálni szükséges, ez magával vonja a logisztikai szervezetek hosszabb távon történő átalakítását, amely alapvetően integráció formájában valósítható meg. Ezalatt értjük az anyagi szolgálatok összevonását, olyan szervezeti elem kialakítását a logisztika összes tagozatában, amely csak az üzemeltetéssel, szervizeléssel, a haditechnika minőségének javításával és a paraméterek szintentartásával foglalkozik.

2.) Szükséges, hogy az anyagi biztosítás területén ma még meglévő és funkcionáló 16-18 ellátási ág száma csökkenjen és a még működőképesség szempontjából elfogadható, a NATO kompatibilitásnak megfelelő 5-9 ellátási osztály (anyagcsoport) kialakuljon.

3.) A közlekedési biztosítás vonatkozásában szükséges a mozgás, mint általános fogalom adaptálása és a tagozatonkénti tevékenységek szétválasztása, pl. közlekedés-szállítás.

4.) A technikai biztosítás területén az a meglátásunk, hogy a jelenleg rendelkezésre álló pénzügyi keretektől, a várhatóan közeli NATO csatlakozásunkat figyelembe véve, olyan eszközöket szükséges beszerezni, amelyek csatlakoztathatók a NATO rendszereihez, hosszabb távon természetesen szükséges felváltani a harcoló, biztosító és kiszolgáló csapatok technikai eszközeit. Mindezeknél figyelembe véve a nemzetgazdaság teherbíróképességét, a hadsereg társadalmi presztizsének emelését és a nemzeti jelleg erősítését.

5.) A csapatok tevékenységének tervezése, a megkezdés és a végrehajtás időszakában elvként (törvényszerűségként) elfogadni a logisztikai biztosítás területén az előrebiztosítás elvét.

6.) A szervezeti korszerűsítés során a logisztika tevékenységének szerteágazó volta, a csapatok tevékenységére gyakorolt meghatározó je-

lentsége, mint a hadsereg és nemzetgazdaság egyetlen láncszeme indokoltá teszi, hogy az adott szervezet logisztikai vezetője parancsnok-helyettesi jogállású legyen.

7.) A tanulmány írásakor az a gondolat fogalmazódott meg bennünk, hogy a logisztikai rendszer működését jobban szolgálná, ha az egészségügy nem önálló, vezérkarközvetlen szervként funkcionálna. A jelenlegi változat szerint a háborús működésre, vezetésre negatívan hat egy "külső" szerv beintegrálódása a logisztikai biztosítás rendszerében.

8.) A harcoló csapatoknál olyan készletkialakítást látunk indokoltnak létrehozni, amely minden tagozatban az adott feladat tartalmának megfelelően biztosítja azok önállóságát, autonómiáját.

9.) A tanulmány több oldalról vizsgálta, elemezte, értékelte a MH Logisztikai biztosítását, a kompatibilis rendszer kialakíthatóságának alapelemeit, rámutatva az ún. sarkallatos kérdésekre is. Ezen kérdések kiemelkedően fontos területének kell tekinteni a felkészítés-kiképzés helyzetét, a jövőbeni megvalósításának lehetőségeit, következményeit, rendjét.

A jövőbeni hivatásos állomány képzésénél, mely alapvetően a tiszti, tiszthelyettesi és zászlósi alapképzést foglalja magába, meg kell felelni a felsőoktatási és közoktatási törvényekben foglaltaknak. Az alapképzésbe be kell építeni az általános, egyetemes tudásanyagot, a katonai szakmai tananyagot, amelynek alapvető feladata a szaktisztek biztosítása mellett az Euró-atlanti csatlakozás követelményeit érvényesítve a korábban kidolgozott, 2000 után kibocsájtott tisztekkel szembeni követelményeket figyelemmel az, hogy az ismeretek, az általános struktúra ismételt változtatása nélkül korszerűsíthetők legyenek.

A logisztikai tisztek képzésénél különösen a haditechnikai ágazatoknál kiemelten fontos a képzési struktúra megtartása. A sürgős szükség esetén a szűkebb körű összevonások egy-egy intézménynél több kárt csinálnak, mint amennyit a vélt racionalizálással elérni kívánnak. Adott esetben a belső struktúrákban a helyes hallgató-tanár arány megteremtésén kell munkálkodni. A jövőben nem csak hivatkozni kell a már közel harminc éve bevált és külföldön is elismert szaktudású tisztjeink képzésére a képző intézményekre, hanem azokat önállóságukban megtartva segíteni kell a további eredményes munka folytatásában.

A tiszthelyettesi képzésben a jövő feladatát mindenképpen egy megújítást igénylő képzési rendszer kialakítása jelentheti. A képzési időt meghatározók annak idejét egy évben határoztak meg, ugyanakkor több beosztás a korábbiakban tiszti beosztás volt és mint ilyen főiskolai végzettséget (mérnök, közgazdász) követelt meg. A mai igen nehéz gazdasági helyzetben megfelelő alapismeretek, gyakorlat nélkül igen nagy felelősség rákényszeríteni a tiszthelyettesekre azt a beosztást megfelelő felkészítés nélkül. További gond, hogy a tiszti-tiszthelyettesi állomány arányok 1:2 majd 1:3 viszonyra változtatása a tiszthelyettesi képzési intézmények folyamatos felkészítése mellett nem valószínű, hogy lehetséges. A meglévő intézmények a személyi, tárgyi és elhelyezési kapacitásaik miatt képtelenek néhány év alatt több tiszthelyettest képezni. Amennyiben a polgári életből "beöltöztetünk" ht. tiszthelyetteseket akkor ismét a katonailag kiképzetlen, a tanfolyamrendszerben felkészítésre váró állományt növeljük. Jelenlegi tiszthelyettes képző Honvéd Szakképző Iskolák képzési tartalma, az elméleti- gyakorlati felkészítés (felkészíthetőség) megvalósítása, ennek eredményeképpen a kibocsátott állomány első beosztásbani megfelelősége külön tanulmányt igényelne. Mindezekből adódik tehát, hogy a zászlósok és tiszthelyettesek részére is ki kell dolgozni egy megvalósítható, mérhető, megbízható előrehaladást, kiszámítható életpályát jelentő pályatükröt, a velük szemben támasztott követelmények teljesítése esetén.

A tiszti-zászlósi-tiszthelyettesi karrier biztosításának nélkülözhetetlen részének kell lenni az adott szintekhez kapcsolódó alkalmazóképes idegennyelvi ismereteknek, a tanfolyamrendszerű képzésnek és ennek következtében a pályán való előrejutás lehetőségének biztosításának, amely egyértelműen magába foglalja a vezetői-pedagógiai felkészültséget, a hivatásos katonától elvárt erkölcsi-etikai normákat. Meg kell valószínűsíteni a helyes humán erőforrás gazdálkodást, az emberi értékekkel való törődést, elismerést.

A haderő reform keretében megfogalmazásra váró és már megfogalmazott kérdések, követelmények teljesítésével a megfelelő erőforrások, pénzügyi feltételek meglétével belátható időn belül reális lehetőség nyílna a professzionálisan felkészített állományú, korszerűen felszerelt kisebb, de a reális veszélyeztetettség elhárításához elegendő hadsereg kialakítására.

10.) A vezetés területén úgy ítéljük meg, hogy a különböző logisztikai szinteken a profiltiszta szakmai és egyben szolgálati előljárói jogköröket tisztázni kell. A már jelzett parancsnokhelyettesi státusszal kaphatná vissza a legfelső logisztikai vezetés a szolgálati előljárói jogkört.

A IO célok megvalósítása területén elsődlegesnek ítéljük meg a híradó eszközök kompatibilissá tételét.

Felhasznált irodalom:

- Hadtudományi Lexikon, Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 1995.

- Katonai Lexikon, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1985.

- NATO Logisztikai Kézikönyv, Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, Budapest, 1995.

- NATO Kézikönyv, Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, Budapest, 1995.

- NATO Kézikönyv, Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, Budapest, 1997.

- Was ist Logistik? Druckerei Hafner, A-1120 Wien, 1993.

- Elgondolás a Magyar Honvédség 1998-2001. évekre szóló középtávú terve kidolgozásához, Előterjesztés a HMK ülésre, 1997. június.

- Logisztikai Évkönyv, A Logisztikai Fejlesztési Központ és a Magyar Logisztikai Egyesület Budapest, 1995., 1996. évi kiadványai.

- IFOR/SFOR működési, kiszolgálási és ellenőrzési tapasztalatai, a HVK Operatív Csoportnak tett jelentések anyagai, 1996-1997.

- Összhaderőnemi hadműveletek logisztikai támogatásának doktrínái, Vezérkari főnökök Egyesített Bizottsága, vezérkari főnök helyettes, 8. tanfolyam anyaga, Egyesített törzs Washington DC kísérleti kiadványa 1990. június.

- Az ATB rendszere és funkcionálás rendszere és funkcionálása az agresszió elhárításakor (Előadás), MH ATFCSF-ség, Budapest, 1990.

- Szakutasítás a háborús anyagi-technikai biztosításra (tervezet) MH ATFCSF-ség, Budapest, 1994.

- *Fenyvesi Károly mk.alezredes*: A katonai és polgári közigazgatás kapcsolódó feladatai, együttműködési területei vezetési szintenként a béke, a minősített, a háború és a háború utáni helyreállítás időszakában. Tanulmány, 1994.

- Az MH ATFCSF (MH PK gazd.h.) 1996. évi szakkiképzési foglalkozás anyagai, MH ATFCSF kiadvány, 1996.

- Közös rendezvények, gyakorlatok anyagai:

- COOP DETERMINATION 2/97. csoportos foglalkozás, Szlovákia, 1997.
- COOP CHANCE 1/97. tanulási időszak anyaga, Németország, 1997.
- COOP GUARD gyakorlat, Hollandia, Németország, 1997.
- COOP DEMAND 1/97. csoportos foglalkozás, Törökország, 1997.
- Amerikai-magyar közös gyakorlás (különleges műveletek), Magyarország, 1997. HEXAGRANT-97 vezérkarok közötti törzsgyakorlás, Budapest, 1997.
- COOP NUGGET-97 terepkiképzési gyakorlat, USA, 1997. BRAVE EAGLE (PfP szellemű) parancsnoki és törzsvezetési gyakorlat, 1997.:
 - Az Észak-Atlanti Szerződés Szervezete tanulmányok és dokumentumok, Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, Budapest, 1997.
 - Branche De La Logistique des Forces Canadiennes, Servitium Nulli Secundus Logistics Logistique kiadvány, Canada, 1996.

A tanulmányt ajánljuk a MH logisztikai biztosításának elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozó szakembereknek, várjuk észrevételeiket, javaslataikat a folyóirat hasábjain megjelentetni.

Szerkesztőség

A LOGISZTIKAI FOLYAMAT ELEMEI

2. sz. ábra

A FOLYAMAT SPECIÁLIS FELADATRENDSZERE

1. harcoló csapatok létrehozásához, működésük fenntartásához logisztikai erőforrások megteremtése
2. beszerzési folyamatban - időbeni megvalósítás
- biztosítás
3. logisztikai erőforrások alárendeltnek történő elosztása
4. maximális hatótávolságot biztosító elosztási rendszer kialakítása
5. Hadszintér / hadműveleti szinten:
 - hadműveleti igények azonosítása
 - prioritások meghatározása

Reagáló képesség	<p>Fő alapelvek</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ megfelelő helyen ■ megfelelő időben ■ megfelelő mennyiségben ■ képességnövelés
Egyszerűség	<p>Prioritások rögzítése Előre biztosítás Csapatok tehermentesítése</p>
Rugalmasság	<p>Irányítás központosított Alternatív tervezés Előrelátás Tartalék képzés Felesleg képzés Lépcsőzetes felépítés</p>
Gazdaságosság	<p>Legalacsonyabb költség Erőforrások priorizálása Centralizációs irányítás Decentralizációs végrehajtásban Nem lehet: ■ feladat végrehajtás, ■ katonai hatékonyság rovására</p>
Elérhetőség	<p>A harctevékenység megkezdéséhez minden feltétel biztosítása, anélkül a tevékenységet nem lehet megkezdeni.</p>
Fenntarthatóság	<p>A hadművelet alatt a logisztika fenntartása teljes időtartama alatt Folytonosság fenntartása Felesleg képzés Alternatívák tervezése</p>
Túlélőképesség	<p>A szervezet tulajdonsága Biztosítás, őrzés megnevezése Széttelepülés</p>

LOGISZTIKAI TÁMOGATÁS ALAPELVEI.

Ellátás	■ anyagbiztosítás
Üzembetartás	■ hadianyag, eszköz hadihasználható állapotban tartása ■ szervizelés ■ minőség javítás ■ paraméter szintentartása
Szállítás	■ egységek mozgatása ■ állomány mozgatása ■ hadifelszerelés mozgatása ■ ellátó anyagok mozgatása
Általános műszaki feladatok	■ vezetés, irányítás működtetése ■ fenntarthatóság biztosítása ■ túlélés biztosítása
Egészségügyi szolgáltatás	■ orvosi, fogorvosi, ■ betegek, ■ sérültek ellátása
Egyéb szolgáltatások	■ Kiszolgáló csapatok feladatrendszere a csapatok műszaki menedzselése, támogatása